

Nógrádi & Gergely

Gábor & Gergely

*De Apád Vere miénk fájó
ív a boszús éghűh
orai nyomonult fűző
radatnak vérszívtörő
Buzdítók*

A bölcs gyerek könyve

*Öseinket fele
pat szent bérczere
alad nyert szép ha
endegűrnak vere.
merre dűgnak labj*

**Életrevaló mondások
igaz történetekkel**

*... lett írómánya
hazám földén túl
lett igaz történetekkel
...*

*Boldog
akarasz
lenni?
Naná!
Sikeres
akarasz lenni?
Persze!*

Boldog akarasz lenni?

Naná!

Sikeres akarasz lenni?

Persze!

Ebben a könyvben olyan mondásokat, idézeteket, gondolatokat és történeteket találhatsz, amelyek segíthetnek, hogy boldog és sikeres legyél. Híres bölcs emberek mondásai és gondolatai azonban csak akkor segítenek, ha azokat pontosan megérted. Ezért írtunk mindegyik mellé történeteket, példákat magunk és mások életéből.

Nagyon rövid történetek ezek, mégis figyelned kell, hogy világosan megértsd, mit jelent egy-egy mondás, és hogyan vonatkozik az a saját életedre.

Összpontosíts!

A nap sugarai is csak akkor égetnek, ha fókuszálsz a sugarakat egy nagyítóval. (Ne próbáld ki a kezeden, mert üvölni fogsz!)

Az életrevaló mondásokat azonban nemcsak megérteni fontos, de ki is kell próbálni, mint egy új kerékpárt vagy autót. Működik? Fel tudom használni az életemben?

A bölcsességek csak akkor repítenek a cél felé, ha az életedben, a hétköznapijaidban gyakorlod azokat.

Mit ér egy ételrecept, ha csak elolvasod? Főzd meg! Egy bicskával is csak az ügyes ember tud nyársat faragni az ágból, a kétbalkezes elvágja a kezét.

A bölcsességeket is sokszor el kell olvasni, és el kell gondolkodni rajtuk. Meg kell kérdezni magunktól: ez a mondás nekem is szól?

Ez a mondás rólam is szól?

És a történet? Rólam szól a mese?

Hogyan tudom most vagy később az életemben felhasználni?

A könyvben található gondolatokat másoktól idézzük, nem nekünk juttattak eszünkbe.* Ma már azonban mind a miénk, ahogy miénk az alma, bár más fáján termett, miénk a kenyér, bár más sütötte, és nekünk szól kedvenc dalunk, bár más írta és más éneklő.

Most továbbadjuk neked azokat a bölcsességeket, amelyeket sok-sok év alatt gyűjtögettünk. Legyen a tiéd, amelyiket megérted és megszereted.

**Az idézett személyekről a könyv végén találsz rövid ismertetőt.*

Ha azt akarod,
hogy szeressenek,
te is szeress.

GÁBOR

«*Egy bordon*

kötözte magát,

s csodálatos

módon

megmenekült. »

Magányos gyerek voltam.

A legtöbb sokat olvasó gyerek magányos. (Nem mind!)

Talán azért olvas sokat, mert egyedül van. Talán azért van egyedül, mert olvas, ahelyett, hogy barátkozna.

Nagyon fáj, hogy az osztályban sokan nem szerettek. Pontosabban másokat sokkal többen szerettek. Tudom, hogy kicsit más voltam, mint a többiek. Már csak a sok olvasás miatt is. De

jó lett volna, ha kicsit többen szeretnek.

Mert akinek kevés a barátja, aki nem érzi a szeretetet maga körül, az egyre mogorvább lesz. A mogorvasága miatt pedig még kevesebben fogják kedvelni. És ettől még mogorvább lesz. Ami után persze... Kitaláltad? Igen. Még annál is kevesebben fogják szeretni.

Olyan ez, mint az örvény, ami húz, húz lefelé. Például az a hatalmas örvény, amelyről Poe, a nagy amerikai író novellát írt *A Maelström poklában* címmel. A *Maelström* olyan, mint egy hatalmas tölcsér. Szédítő sebességgel forog körben a víz a tölcsér oldalán. Hatalmas hajók,

fatörzsek, roncsok száguldanak keringve a pokoli mélybe. Mindent beszippant, lehúzza a keringő áradat, hogy ott lent, a víz alatti szirtek szilánkokra törjék a leghatalmasabb hadihajót is. Belekerültél és harcolsz ellene? Csapkods, kapkods? Hiába! Egyre mélyebbre taszít a rettenetes erő.

Poe novellájának hőse egy hordóra kötözte magát, s csodálatos módon megmenekült. A hordó alakja, könnyűsége ellenállt a körbe-körbeszáguldó örvénynek, s mikor az óceán elsimult és az örvény eltűnt, ő félholtan, néhány óra alatt megőszült hajjal, de megmenekült.

Egy könnyű hordó mentette meg az életét.

Talán ilyen egyszerű kiszabadulni a szeretetlenség örvényéből is. Ne mogorvasággal, komorsággal, sértődöttséggel válaszolj az elutasító pillantásokra, mozdulatokra, a mosolytalan arcokra. Ne fordulj magadba, ha elfordulnak tőled.

Ha azt akarod, hogy szeressenek, te is szeress.

Mosolyogj a másokra! Mondj egy kedves szót! Segíts rajta, ha szüksége van rá!

Meglátod, csoda történik.

A világ tükör. Visszatükröz. Úgy néz rád, ahogy te nézel rá.

«*A világ*

tükör.

Úgy néz

rád,

ahogy te

nézel rá. »

Bajban ismered meg az igaz barátot.

« *A szakadatlanul szállingózó hóban összegyúrta az autómot egy kamion.* »

Ismerek örökké sűgő-bűgő, mindenén titokzatosan vihorászó lányokat. Azt hisszük róluk, ők a világ

legjobb barátnői. És ők is ezt hiszik magukról.

Ismerek srácokat, akik szenvedélyesen keresik egymás társaságát, és esküdnének, hogy tűzön-vízen át megvédik a másikat.

De ha baj van, igazi nagy baj, akkor vajon kitartanak-e egymás mellett ezek a lányok és fiúk?

Ami engem illet, mindig sok barátom volt. Kamaszkoromban nyüzsögtek körülöttem a cimborák, együtt lógtunk a parkokban, vagy bezárkóztunk odahaza és világraszóló terveket szövögettünk.

Később még több bizalmasom lett. Mondogatta is az öcsém; az képtelenség, hogy valakinek ennyi igazi barátja legyen. Más a barát és más a haver. Én azonban büszkén kihúztam magam, és azt mondtam: csak az irigység beszél belőled!

Egy ismerősöm, Szabi időről időre felhívott, és megkérdezte, hogy vagyok, mi van velem. Idegesítő volt, sőt nyomasztó, hogy folyton keres. Tolakodásnak éreztem. Szabi nem állt közel a szívemhez, nem lehetett vele jókat motorozni, mozizni, csajozni.

Megérezhette, hogy terhemre van, mert egy idő után elmaradtak a telefonjai.

Sok év múlva, egy fakó januári délutánon, a szakadatlanul szállingózó hóban összegyúrte az autót egy kamion. Én túléltem a balesetet, a kocsim nem.

Tárcsázni kezdtem a barátokat.

– Anyám szanatóriumban van, Sopronban – mondtam nekik. – El kell mennem érte, mert este ott vár majd a hólepte bejáratnál, hat teli bőrönddel.

Oda tudnád adni a kocsidat?

Sorra jöttek a kifogások. „Sajnos szervizben van.” „Megígértem a gyereknek, hogy este moziba viszem őket.” „Nincs téli gumim.” „Holnap reggel fontos tárgyalásom lesz Budaörsön, nem nélkülözhetem az autót.”

Persze mindegyik „barátom” hozzátette: „Bocs!”

Már csak egyvalaki maradt, akit felhívhattam: Szabi. Meghallgatta a problémámat, aztán csak annyit mondott:

– Gyere.

Felmentem hozzá. Ugyanaz a csapzott hajú, tagbaszakadt fickó volt, akinek évekkal azelőtt megismertem. Szabadkoztam. „Úgy sajnálom, hogy olyan hosszú ideje nem beszélünk...” – motyogtam. Mosolygott. Teával kínált. Aztán belenyúlt rojtos szövetkabátja zsebébe, és előhúzta a kocsikulcsot.

– Holnapra visszahozom az autót! – hadartam, de háritóan felemelte a kezét.

– Használd nyugodtan, amíg szükséged van rá.

Megköszöntem, letámolyogtam a lépcsőn. És akkor reszketni kezdett a szám széle, és nagyokat kellett nyelnem, hogy el ne bögjem magam. Eszembe jutott, hogyan taszítottam el magamtól ezt a srácot, miközben vakon hittem a sok „csilli-villi” cimbi mély és holtig tartó barátságában. Mindazokéban, akik most, egy ilyen hétköznapi kis bajban nem álltak mellém. Mi lesz, ha komoly problémával fordulok hozzájuk? Ha pénzre lesz szükségem egy nagy műtéthez? Ha leég a házam, és oda kell költöznom valakihez? Ha hetekre ledönt egy vírus, és gyógyszer kell, tiszta ruha, meleg étel meg két jó szó?

Szabi ott lesz nekem, az biztos!

«*Nagyokat
kellett
nyelnem,
hogy el ne
bögjem
magam.*»

Tovább tart összeragasztani, mint eltörni egy vázát.

Úgy terveztük Zsuzsival, hogy kimegyünk a strandra. Vagyis a tóra. Már mint a nyíregyházi Sóstóra, mert Nyíregyházán születtem, ott éltem, és ott szerettem bele F. Zsuzsannába.

«*Ha szeretsz,*

idejössz értem,

és együtt

megyünk

a villamoshoz. »

Tizenöt éves voltam. Tizenöt éves volt ő is.

„Gyere el értem – kérte –, és akkor együtt megyünk a villamoshoz, ami a Sóstóra visz.”

„Minek vándorolnék el hozzátok? – kérdeztem. – Az fél óra kerülő. Találkozunk a villamosnál kilenckor!”

„Nem! – mondta Zsuzsi. – Ha szeretsz, idejössz értem, és együtt megyünk a villamoshoz.”

„Ez butaság – mondtam. – Neked is ugyanakkora távolságra van az állomás, mint nekem. Találkozunk a villamosnál.”

„Akkor nem megyek a Sóstóra!” – mondta Zsuzsi.

„Akkor nem jössz a Sóstóra!” – mondtam én, és ezzel szakítottunk.

«Zsuzsi is
ugyanúgy
szenvedett,
mint én.»

A váza eltört.

Egy évig kínlódtam egyedül.

Egy évig bizonygattam magamnak, hogy nekem volt igazam. Miért kellett volna elmenni Zsuzsiért? Miért kell udvariaskodni, ha két fiatal szereti egymást? Mi baja lett volna, ha kijön egyedül az állomásra? Az az idő már elmúlt, amikor a fiúnak kötelező volt el-sétálni a lányos házhoz, és elkérni a mamától a kis-lányt, hogy elmelessenek sétálni. Hol élünk? A közép-korban? Kardot ne kössek?

Mint később kiderült, Zsuzsi is ugyanúgy szen-vedett, mint én. Csak ő egészen mást mormogtatott magában.

„Belehalt volna, ha eljön értem? Én nem szoktam fiúk után kódorogni egyedül. Az nálunk nem szokás. Bezzeg amikor megismerkedtünk, naponta kétszer is idebaktatott, hogy találkozzunk. Akkor nem laktunk messze? Akkor nem volt sok a fél óra?”

Egy év múlva nem bírtam tovább. Erőt vettem magamon, és elmentem hozzájuk.

Kibékültünk, mert szerettük egymást. De az a több hónapos kínlódás nehéz volt. Kihagyhattuk volna, ha több eszünk van. A szakítás két percig tartott, a kibéküléshez egy év kellett.

«*Kibékültünk, mert szerettük egymást.*»

Mielőtt veszekedni kezdenél valakivel, vagy becsapnád otthon az ajtót magad mögött dühödben, vagy sértő szavak buknának ki belőled, s netán a kezedet is ütésre emelnéd hirtelen felindulásodban, jusson eszedbe: **tovább tart összeragasztani, mint eltörni egy vázát.**

A másik felet is meg kell hallgatni.

GERGELY

Anyámnak potyogtak a könnyei. Naná, hiszen azzal a szöveggel kezdődött a szülői értekezlet, hogy „kiraboltam” egy osztálytársamat.

« *Anyám*

szegény majd

elsüllyedt

szégyenében. »

– Felháborító, amit a Nógrádi gyerek művel! – hadonászott magából kikelve egy marcona külsejű apuka. – Legutóbb is fogta magát, és megette a kislányom ebédjét. Egyszerűen bezabálta a csirkecombot, ami Fatimának járt volna.

– Micsoda egy csapás az ilyen kölyök! – sápítoztak a szülők. – Micsoda szerencsétlenség!

Anyám szegény majd elsüllyedt szégyenében.

Szót kért az az asszony is, aki minduntalan hibát keresett bennem, ezúttal pedig egyenesen börtönbe csukatott volna, csak mert úgy hallotta, elloptam a lánya radírját.

– Az ilyenekből lesz a társadalom szemete – jelentette ki nyersen és ingerülten. – Szánom és megvetem magukat, Nógrádi asszony, amiért egy újabb tolvajt adnak az országnak! Ha tudni akarja: azt az illatos radírt, amit a maga kölyke elvett az én kis Adélkámtól, egyenesen Amerikából küldte a nagynéném, úgyhogy nem fogja ám tudni csak úgy beszerezni a sarki papírboltban!

Erre persze megint mindenki nekiesett anyámnak. Szegény némán és

alázatosan tűrte a szitkokat. Az osztályfőnök hallgatott. Megrémítette a túlerő, a plafonig csapó ellenszenv. Később ki is ment a teremből, bizonyára elege lett a felajzott szülők szitkozódásából.

Talán még hosszú percekig hömpölygött volna ez a haraghullám egy nyolcéves kisfiú ellen, ha nem kopogtat be az ajtón az én drága Gabi néni, kedvenc tanárom, és nem kér egy perc figyelmet.

– Elnézést, kedves szülők, az imént összefutottam a folyosón az osztályfőnök kollégával, és említette, hogy milyen indulatokat keltenek a kis Nógrádi Gergő viselt dolgai...

– Csodálkozik? Az egy sátánfajzat!... Ki vele az osztályból! Ki vele az iskolából! – hallatszottak mindenfelől a szülők kiáltásai.

– Egy pillanat, ha volnának kedvesek meghallgatni... – próbálkozott újra Gabi néni. – Szóval, a helyzet az, hogy mindkét esetben én voltam az ügyeletes pedagógus. Fatimát megkérdeztem, hogy kéri-e a csirkecombját, mire azt felelte, hogy nem, mert fáj a hasa. Erre felajánlottam az ételt a többieknek, de csak Gergő jelentkezett a combért. Így kapta meg ő Fatima adagját. Ami pedig Adél radírját illeti: nem tudom, asszonyom, hogy a kislányuk mit mondott odahaza, de a radírt én vettem el Adéltól, mert folyton játszott vele, és nem figyelt. Tessék, itt van!

Azzal elővette köpenye zsebéből a rózsaszínű radírt.

A szülők megkukultak. Laposan sandítottak maguk elé, úgy hallgatták anyám szipogását.

Azóta eltelt harminc év.

Néhány hónapja, anyám unszolására, meglátogattuk Gabi nénit. Ma már idős asszony, de harminc év múltán is pontosan fel tudta idézni a csirkecomb és a radír történetét.

– Emlékszem, mennyire sírtál ott, a többi szülő gyűrűjében, Juditka – fordult anyámhoz, és megérintette a kezét. – Pedig csupán annyit kellett volna mondanod: „Kedves szülőtársak, ha nem bánják, szeretnék beszélni a kisfiammal, és csak utána ítélni! Szerintem a másik felet is meg kell hallgatni!”

«*Haraghullám
egy nyolcéves
kisfiú ellen.*»

Ha nincs válasz, az is válasz.

GERGELY

«*Maga
a hallgatása
volt a válasz
a kérdésekre.*»

Azon a földrészen, ahol 1991-ben diplomatának tanultam, kitört a háború. Gázálarcban jártunk egyetemi előadásokra, naponta siettünk le az óvóhelyekre a bombázást jelző szirénák vijjogó hangjára. Lassan minden magyar évfolyamtársam elhagyta a veszélyes országot, s hazarepült. Néhányan még kitartottunk, de már a külföldi tanárok is pakoltak.

– Mi legyen? Hazarepüljek Pestre az utolsó géppel? – hívtam fel a nagybátyámat, aki a bombáktól rettegő országban élt.

Hallgatott.

Akkor mérges voltam rá. Szükségem lett volna a feleletére, a tanácsára. Ma már tudom, hogy a hallgatása volt a válasz a kérdéseimre. Azt mondta velem: „Pajtás, húszéves vagy, felnőtt ember, dönts el te magad, mit akarsz!”

Teljesen igaza volt.

Hazajöttem.

Később diplomát szereztem a bölcsészkaron, aztán felvételt nyertem a Zeneakadémiára. Már elsőként elénekelhettem egy opera főszerepét. Csodálatos élmény lehetett volna, mégsem volt az. Szünetben ugyanis

bekapcsoltam a mobiltelefonomat. Egy szöveges üzenet érkezett: „Hívj fel, baj van.” Az öcsémtől jött.

Felhívtam.

– Mi a helyzet? Hogy van? – kérdeztem azonnal, mert akkor már napok óta a kórház intenzív osztályán feküdt a nagyapánk.

Öcsém hallgatott.

– Rosszabbodott az állapota?

Öcsém hallgatott.

– Meghalt?

Öcsém hallgatott.

Azonnal tudtam, hogy nagyapám nincs többé. Tudtam, hogy öcsém minden egyes hallgatása igent jelent. Semmit sem kellett mondania, semmire sem kellett szavakkal válaszolnia.

„Nógrádi művész urat kérem a színpadra a második felvonás kezdéséhez!” – recsegte az ügyelő a hangszórókon keresztül. Kikapcsoltam a mobilomat, és elindultam a rivalda felé. Fogalmam sem volt, hogyan fogok énekelni, torkomban egy öklömnyi gombóccal, de menem kellett. Azt hiszem, meglátszott az arcomon a tragédia.

– Mi történt, Gergő? – lépett hozzám a rendező a függöny mögött. – Mi baj?

Nem feleltem, csak néztem rá némán, rezzenéstelen arccal. Szavak nélkül is mindent értett.

A tekintetem válaszolt neki, bár meggyőződésem, hogy jobb szerette volna, ha legalább néhány szót kinyögök. Megnyugtatta volna, ha hallja, hogy van még hangom. Egy operaénekesnél nem árt az ilyesmi, különösen, ha még végig kell énekelnie két felvonást.

(Persze végigénekeltem. A közönség nem vehetett észre semmit a fájdalommból. Sőt, talán a nagyobb érzelmi feszültség miatt szebben szárnyalt a hang. Neki énekeltem, a nagyapámnak.)

«*Nem feleltem,
csak néztem rá,
némán,
rezzenéstelen
arccal.*»

A harag rossz tanácsadó.

GÁBOR

„Azt a pofont nem tudom elfelejteni apámnak – mondta egy ismerősöm sok évvel ezelőtt. – Nem voltam mindig jó gyerek, kikaptam néha, de igazán csak arra az egy pofonra emlékszem. Mert amikor kisebb

«*Inkább a
szülői kéz rázza
meg istenesen,
ne az áram.*»

koromban elfenekelt, vagy később adott egy-két taslit, ha szemtelen voltam, vagy nem csináltam meg, amit megígértem, talán igaza volt. A verés persze – ma már tudjuk – nem túl jó nevelési módszer. Ám ha egy gyerek például bele akar nyúlni a 220 voltba, akkor inkább a szülői kéz rázza meg istenesen, ne az áram. Azt a pofont azonban nem azért kaptam – folytatta az ismerősöm –, mert rossz voltam, hanem mert apám megharagudott rám. Egy olyan lányt akartam ugyanis feleségül venni húszéves koromban, akit ő nem kedvelt, nem szeretett. Mikor azt mondtam neki,

hogy ebbe a dologba nem szólhat bele, akkor meglendült a keze, s nagyot csattant az arcomon. Ez haragból, méregből adott nyakleves volt, ezért fáj jobban minden más csapásnál, amit azelőtt, vagy azóta kaptam.”

A harag rossz tanácsadó.

Mondtak már csúnyát neked? Bántottak ok nélkül iskolában, utcán vagy bárhol másutt? Előfordult, hogy rád kiabáltak villamoson, buszon, vonaton? Elvették vagy eltörték, eltépték, összepiszkolták a tárgyaidat, holmijaidat?

S ha ilyesmi történt veled, dühös voltál? Haragudtál?

Naná, majd nem!

Mindannyian dühösek vagyunk, ha váratlan és oktalan bántalom ér minket.

Gyakran azonnal vissza akarunk vágni: bosszút akarunk állni.

Te mit teszel, ha fellobban benned a harag?

Csúnyát mondasz, vagy kezdet emelsz a másokra? Ellököd, megmarod, megharapod? Azonnal bosszút állsz, mert feldühített.

A harag rossz tanácsadó.

Még soha senki nem tudta bebizonyítani, hogy a haragból elkövetett cselekvés hasznos. Annál biztosabb, hogy sok kárt okoz. Haragból megütni, leszidni, megalázni valakit, tönkretelhet minden kapcsolatot. A bosszú bosszút, a harag haragot szül.

„No, de mit tegyék akkor – kérdezed –, ha felmérgezik, netán megüt valaki? Szótlanul tűrjem? Legyek gyáva?”

Nem. Ne legyél! Csak ne a harag vezessen. Mert **ami megtörtént, azt meg nem törtéنتé tenni lehetetlen.**

Egy pillanatra, egy percre gondolkozz el, hogy: ki bántott meg, mivel bántott meg, mit érdemel ezért, és mi lehet a következménye, ha visszavágsz?

Az ismerősöm, amikor az édesapja pofon vágta, szótlanul sarkon fordult, és elment a közeli folyó partjára. Ott állt, és gondolkodott. Valljuk be őszintén: bánatában a vízbe akart ugrani. Tíz perc sem telt el, amikor megcsikordult mögötte a kavics. Az édesapja utána jött. Könnyes volt a szeme. Bocsánatot kért. Az ismerősöm megbocsátott, de a pofont nem felejtette el.

«*A bosszú
bosszút,
a harag
haragot
szül.*»

Legjobban lakva ismerni meg egymást.

GERGELY

«*Engem
az örületbe
kergetett,
mert
mindenhez
hagymát
evett.*»

Szerelmünk kezdetén Rita eljött és kitakarította az albérleti szobámat. „Micsoda házias és rendszerető lány!” – gondoltam. Aztán közös albérletbe költöztünk, és Rita soha többet nem takarított.

Tomí régi gyerekkori barátom volt. Éveken át játszottunk színházasdit a játszótéren (az én apukám író, az övé zeneszerző). Majd elutaztunk együtt egy sítáborba, ahol persze közös szobába akartunk kerülni. Sikerült, sajnos. Tominak nem jött be, hogy én esténként sokáig olvasok a kislámpánál, engem pedig az örületbe kergetett, mert mindenhez hagymát evett. Ez nem lett volna baj, csak egész este járt a

szája – a fejemtől öt centire.

Ezek az apróságok, ugyebár, nem derülhettek ki a játszótéren.

Fricivel együtt vízilabdáztunk a BVSC-ben. Azt hittem, kívülről-belülről ismerem. Felhívott, hogy kirúgták a munkahelyéről. Azonnal felvettem az ételszállító céghez, amelynek akkoriban egyik vezetője voltam. Hajnalban kellett volna elindulnia az ebédekkel a megrendelőkhöz. Az első napon minden rendben ment. A másodikon már késett fél órát.

– Lerobbant a kocsim a Moszkva téren – szabadkozott, amikor beért.
A harmadik napon már egy egész órát késett.

Hét végén leültem vele beszélni.

– Frici, ez így nem fog menni.

– Ja, tudom.

– Mi a baj?

– Kérlek szépen, a helyzet az, hogy egyszerűen nem tudok délelőtt tizenegy óra előtt felkelni.

– De hát figyelj, öregem, így sehol sem fogsz megmaradni néhány napnál tovább!

– Miért, itt nem maradhatok?

No, igen, ha tudtam volna Friciről, hogy ilyen problémával küzd, elkerülhettem volna, hogy ki kelljen rúgni a barátomat. De nekünk es-ténként voltak a vízilabdaedzéseink. S akkor Frici már elemében volt. Ahhoz együtt kellett dolgoznunk, hogy igazán megismerjem.

Tavaly véletlenül összefutottunk egy fogadáson egykori általános iskolai osztálytársammal, Lalival. Az ő cége szállította a fogadásra az ínycsiklandozó ételkölteményeket. Megöleltük egymást, leültünk egy félre-eső asztalhoz. Egy órán keresztül be sem állt a szánk, rengeteg megbeszél-nivalónk volt.

Azt kérdezed, mi köze a találkozásunknak ehhez a mondáshoz?

Lali elmesélte, hogy a papája, Lóránt bácsi nem rajongott azért a lányért, akit Lali feleségül akart venni. Nem rajongott érte, de egy szót sem szólt ellene. Csupán annyit mon-dott: „Lalikám, költözzetek össze, és ha egy év múlva is úgy gondolod, hogy Margitkával legalább ötven évig boldog leszel, akkor az esküvő összes költségét állom!”

Lóránt bácsi kamionsofőr volt. Sokfelé járt a világ-ban, sok mindent látott.

Laliék a második hónaptól kezdve éjjel-nappal veszekedtek. „Elegem van abból, hogy folyton elől

*«Laliék
a második
hónaptól
kezdve
éjjel-nappal
veszекedtek.»*

hagyod a porszívót!” „Ma is én vásároljak be, mi?” „Ha tudtad, hogy lejárt a tej, miért nem dobtad ki a hűtőből?” „Én szedjem össze a büdös zoknijaidat?” „Legalább a rohadt sörösüvegeidet ne hagyd elöl, ha már a meccset kellett nézmem a *Barátok közt* helyett!” „Annyit azért kérhetek, hogy legalább kiteregess?” „Nehéz elmosni azt az egy darab kiskanalat? Én tegnap egy órát mosogattam ebéd után!” „Kicsit undorító a vécé! Talán rendbe hozhatnád magad után!” „A mosdó lefolyójából szedtem ki a hülye fülpiszkálódát!” „Mik ezek a csomók? Anyád nem tanított meg pudingot főzni?” „És ki pakolja el a borotválkozócucaidat? Majd jön a néger rabszolganő?”

Szerinted mennyibe került Lóránt bácsinak a fia esküvője Margitkával? Úgy van: semennyibe.

«*Lóránt*

bácsi

kamionjában

azóta két

unoka fotója

himbálózik. »

Lali persze azóta talált egy lányt, akivel ha nem is könnyen, de sikerült a próbaházasság.

Eltelt a próbaév, s megvolt az esküvő. Lóránt bácsi kamionjában azóta két unoka fotója himbálózik.

Lali története és a többi példa arra emlékeztet: járhatsz valakivel, játszhatsz valakivel, sportolhatsz valakivel, ám az igazi személyiségét, a jó és a rossz szokásait csak akkor ismerheted meg, ha összebútoroztok.

A kedves szavak rövidek és könnyen kiejthetőek, de a visszhangjuk végtelen.

GÁBOR

Csúnyán összevesztünk.

Mármint a barátnőmmel, akivel együtt élem meg hétköznapijaink örömeit és bánatait.

Talán a kutyán vesztünk össze, hogy ki vigye le? Vagy az esti programon, mert ő mást akart nézni a tévében, mint én? Vagy valami komolyabb dolog miatt tört ki a családi háborúság? Mindegy. Egy órát morgolódtunk, és kerültük egymás tekintetét.

Aztán azt mormoltam, hogy: bocsáss meg!

Te bocsáss meg! – mondta ő.

A kedves szavak rövidek és könnyen kiejthetőek, de a visszhangjuk végtelen.

Gyűjts ilyen szavakat. Tudom, hogy ismersz efféle kifejezéseket, mondatokat. Talán ritkán szoktad kimondani, és talán neked is ritkán mondják. De most, ha előveszel egy papírt, és elkezded felírni azokat a szavakat sorban, amelyeket kedvesnek, gyengédnek, szeretettelnek érzel, akkor elég sok kifejezést találsz majd. Mit mondasz például, ha befejezted a reggelit vagy az ebédet?

«*Egy órát
morgolódtunk,
és kerültük
egymás tekin-
tetét.*»

Mit mondasz, ha nagyon ízlett?

Mit mondasz, ha találkozol a barátoddal vagy a barátnőddel?

Mit mondasz, ha hoz valami ajándékot?

Találj egy kedves mondatot arra, hogy ültök a víz partján, és nézitek a hullámokat!

Mit mondanál, ha látnád, hogy valamelyik családtagod sír, mert valaki azt mondta neki, hogy dagi?

Hogyan vigasztalnád meg a kistestvéredet, ha elveszne a kiscicátok?

Mit mondanál a legkedvesebb osztálytársadnak, ha rossz jegyet kapna, és elkeseredne?

Mit mondhatnál a barátnődnek vagy a barátodnak, ha szakítana vele a szerelme? Hogyan szólítanád meg azt a kislányt vagy fiút, aki a legcsúnyább a partin, és senki sem táncol vele?

Ha ezeket a szavakat, mondatokat felírtad, akkor tedd el, minden nap olvasd el háromszor, s gondold végig, melyiket, milyen helyzetben és kinek mondanád. Olvasd sokszor a kifejezéseket, amíg, ahogy mondani szokás, a *véréddé nem válnak*. Ha ez bekövetkezik, akkor mindig ki fogod tudni mondani, ha úgy látod jónak.

A kedves szavak rövidek és könnyen kiejthetőek, de a visszhangjuk végtelen.

*«Hogyan
szólítanád
meg azt
a kislányt
vagy fiút, aki
a legcsúnyább
a partin,
és senki
sem táncol
vele? »»*

Hangosan dicsérj – halkán dorgálj!

GERGELY

*«Elém
került
egy olyan
rosszul megírt
cikke, hogy
kínomban
legszívesebben
felordítottam
volna.»*

Minden azon a bizonyos szerkesztőségi értekezleten kezdődött, amelyen szereztem magamnak egy ellenséget...

Úgy történt, hogy – éppen a harmincnegyedik születésnapomon – kineveztek egy országosan ismert, nagyon népszerű képes magazin élére. Kemény időszak volt, tudniillik egy újságnál mindenért a főszerkesztő a felelős. Azért is, ami megjelenik az újságban, és azért is, ami kimarad belőle.

Nem csoda hát, hogy sokat idegeskedtem, sokat veszekedtem, sokat könyörögtem. Persze ha módomban volt rá, a dicséretekkel sem fukarkodtam.

Dolgozott a szerkesztőségben egy korombeli újságíró, édes kis fecsegős teremtmény, amolyan mindenki kedvence. Nem tagadom, nekem is ked-

vemre volt a vihogós élénksége, az örökös csicsergése. A cikkei azonban újra és újra felháborítottak: hányaveti módon összezsáposított, semmiről sem szóló írásokkal borzolta a hajszálaimat. (Akkor még volt hajam). Ha nem munkáról volt szó, már-már barátokként gondoltunk egy-

másra. Időnként azonban le kellett ülnöm vele egy kávé mellé, hogy közöljem: a legújabb cikke is pocsék. Annyira, hogy egyszerűen nem engedem megjelenni az újságban.

Ezeket a fejmosásokat többnyire kissé értetlen méltatlankodással fogadta. Aztán megvillantotta hófehér fogsorát, és bájos arccal ígéretet tett rá, hogy legközelebb odafigyel.

Sajnos nem így történt. Egyre rosszabbul dolgozott. Aztán egyszer csak elém került egy olyan rosszul megírt cikke, hogy kínomban legszívesebben felordítottam volna. Ez éppen értekezlet előtt történt, így aztán feldúlva indultam a szerkesztőségi tárgyalóterem felé.

Odabent pokoli lárma fogadott. Tombolt a jókedv, az újságírók egymást ugratva nevetgéltek valami szokásos tréfán. Némelyikük olyan hanyagul hevert a székén, mintha vendéglőben ülne.

Szó nélkül lecsaptam a cikket az asztalra. Azonnal elült a zaj. Körbejártam a szemem az értetlen arcokon. A hangulat határozottan rosszra fordult.

– Mi ez a szörnyűség? – fordultam az újságírónőhöz a cikkekre mutatva. Fülig pirult. Motyogott valamit. A szemei megnedvesedtek. Üvölténi kezdtem vele:

– Ha valaki nem tud írni, minek megy újságírónak? Mire kifulladtan abbahagytam a szidását, már nagyon sápadt volt. Lebiggyesztette az ajkát, neki-dőlt a széke támlájának, és összefonta maga előtt a karját. Fakó lett az arca, és durcás.

Attól fogva örökös sértettséggel hallgatta a kéréseimet, és minden rossznak elmondott a hátam mögött. Szereztem egy ellenséget.

– Szerinted mi lehet a gond? – vontam félre később az egyik idős, tapasztalt kollégámat. – Sokszor veszekedtem már vele a cikkei miatt. És szerintem teljesen természetes, hogy egy rosszul dolgozó munkatársat leszidok az értekezleten, nem?

« Mire
kifulladtan
abbahagytam
a szidását,
már nagyon
sápadt volt. »

– Dehogynem – bólogatott a kolléga. – Aki rosszul dolgozik, azt figyelmeztetni kell. Néha le is kell szidni, ha nem változtat, amin változtathatna. Csakhogy ezt nem szabad megtenni a többiek előtt. Mert az a leszidott számára óriási szégyen. Olyan szégyen, amit sosem felejt el, és sosem bocsát meg.

– Értem – tettem csípőre a kezemet, miközben a méregtől, gondolom, bíborszínűvé vált az arcom. – Tehát ha dicsérem, akkor azt a többiek előtt tegyem, mert úgy lesz neki igazi a dicsőség, de szidni csak négy-szemközt szidjam, mert nem akar égni a társai előtt! Ez volna a helyes taktika?

– Fején találtad a szöveget – hunyorított idősebb kollégám.

A mérgem elpárologott, az újságírónőt meghívtam ebédre, s elszívtuk a békepipát. Attól fogva senkit sem dorongoltam le mások előtt. Ha bajom volt valakivel, szépen félrehívtam, és meghitt magányunkban olvastam be neki. Ugyanakkor, ha dicsérni kellett, azt nagy-nagy csinnadrattával tettem, hogy még a földszinten hajbókoló portás is hallja.

Gondolom, te is azt szereted, ha mások előtt dicsérnek, és csak négy-szemközt dorgálnak. Tégy te is ugyanígy!

*«Attól fogva
senkit sem
dorongoltam
le mások
előtt.»*

Ami megtörtént, azt meg nem törtéنتé tenni lehetetlen.

«*Hej, de szívesen*

visszapörgette

volna az időt

az a gyerek! »

Csúnyán bevertem a fejemet az asztalba. Leesett a tollam, lehajoltam érte, de figyelmetlenül álltam fel, és beütöttem a koponyámat. Jókora púp nőtt

rajta. Ha egy kicsit jobban vigyázok...! Ha egy kicsit óvatosabban hajolok le a tollért...! Ha felpislantok, mielőtt felemelkedem...! Nem tettem. Most fáj. Megtörtént a baleset.

Elrontott feladatainkat, dolgozatainkat ki lehet javítani, amíg a tanár szeme elé nem kerül, de utána már hiába jut eszünkbe a jó megoldás, a jó megfogalmazás.

Ha összeveszünk valakivel, ki lehet békülni. Ám maga a veszekedés már nem törölhető ki az emlékezetünkből.

Emlékszem arra a kis iskolatársamra, aki a boltban elcsórt egy kis csokit. Észrevették. Nagy botrány lett. Az egész iskola erről beszélt. Hej, de szívesen visszapörgette, visszacsavarta volna az időt az a gyerek! Visszavitte volna odáig, hogy belép a boltba. Dehogyan vette volna ő el azt a csokit! „Késő bánat, eb gondolat!” – ahogy a magyar mondás tartja.

Hetedikes voltam, amikor két iskolatársam – rendes, jól tanuló két testvér – összeverekedett egy Péter nevű osztálytársukkal. Valami

« Verekedés

közben az egyik

testvér hátulról

átkarolta

Pétert. »

apróságon kaptak össze kint az udvaron.

Egyébként ők hárman barátok voltak.

Verekedés közben az egyik testvér hátulról átkarolta

Pétert, míg a másik egy hatalmas kapukulcsot

lengetett fenyegetően a lefogott fiú feje előtt. Ugrálás,

kapkodás közben a nehéz vaskulcs véletlenül Péter

halántékához csapódott. Látszott, hogy a megütött

gyerek elszédül. A testvérek elengedték. Péter tett néhány tétova

lépést, aztán összerogyott. A mentők későn érkeztek. A fiú meghalt.

Azóta eltelt ötven év. Úgy gondolom, a két testvérnek minden nap eszébe

jut: ó, ha vissza lehetne forgatni az időt! Vissza a verekedés előtti

pillanatig. Dehogy verekednének! Vagy csak odáig száguldani vissza

az időben, amíg egyikük a nagy kulcsot elővette. Dehogyan venné elő.

Ami megtörtént, azt meg nem törtéنتé tenni lehetetlen.

Talán 22-23 éves lehettem, amikor ez a mondás adott ihletet egy vershez.

A verset kedves barátomnak ajánlottam:

A BOGÁR

Tímár Béla színésznek, 1969

Aki vödörrel ment az őszben,

a lurkó lábai alatt

meghalt a katicabogár.

Avarral, porral elvegyült,

s a gyermek szégyenében hátralépett,

hogy újra kezdené a percet és a lépést.

Vöröslő arca megrándult a vágyban.

Jól csak a szívével lát
az ember.
Ami igazán lényeges,
az a szemnek láthatatlan.

GERGELY

«*Ez
a lány
négy évig
szinte
került.*»

Figyelj csak, sorolok néhány szót, Te pedig dönts el, melyikük látható mindig és azonnal, mint egy kifli, egy bicikli vagy egy macska! Tehát: szeretet, gyűlölet, ragaszkodás, idegenkedés, vágyakozás, érdek, akarat, félelem, szenvedély, gyengeség, bánat, boldogság, csalódottság, barátság, hiúság, hűség. No? Ugye, hogy egyik sem?

Ránézel egy emberre, és gyakran fogalmad sincs, mit érez, hogyan gondolkodik, mi a véleménye rólad és a világról. Pedig a felsoroltaknál aligha vannak fontosabb szavak az életben. Ahogy Saint-Exupéry kis hercege mondja: „**Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.**”

Évekkel a gimnáziumi ballagásunk után, egy hangulatos étteremben újra összejöttünk, egykori osztálytársak. Edit is ott volt, akivel két szót, ha váltottam az iskolás évek alatt. Enyhén szólva nem rajongtunk egymásért. Én legalábbis mindig úgy éreztem, ki nem állhat. Egy- valamire emlékszem vele kapcsolatban: egyszer, talán harmadikban, lefogyott nyolc kilót. Köztünk maradjon: ráfért.

Ám azon az évekkel későbbi találkozón Edit odalépett hozzám, és arra

kért, sétáljak vele egyet az étterem körül. Meglepett a kérése, de felálltam, és vele tartottam.

– Tudod, hogy nagyon szerettelek? – szólalt meg váratlanul odakint, a platánok árnyékában. – Tudod, hogy akkoriban te jelentetted számomra mindent?

Zsibbadni kezdtek a tagjaim. Micsoda? Ez a lány, aki négy évig szinte került, most azzal jön itt nekem, hogy valójában én voltam számára a Nagy Ő? És ebből én semmit se vettem észre? Hát ez igazán hervasztó, a macska rúgja meg!

– Ha annak idején egy kicsit figyelsz, ha nem vagy annyira vak, észrevetted volna minden öntudatlan mozdulatomból, lopott pillantásomból, hogy halálosan szerelmes vagyok beléd – mondta halkán Edit. Vak voltam? Eleinte nem is értettem, mit akar ezzel mondani. Aztán lassan rájöttem, milyen igaza van! Az én szívemet akkor lefoglalta egy másik lány. Ezért csak azt láttam, ami nyilvánvaló volt, azaz a szemnek azonnal látható. Márpedig Edit részéről az nem volt más, mint elutasítás, barátságtalanság és ellenszenv. Mert Edit így védekezett. Nem akarta, hogy mások észrevegyék az érzelmeit. Ezért azt játszotta, hogy utál. És ahogy a többiek, úgy én is elhittem, hogy így érez. A szemem becsapott.

Ahogy Edit beszélt, egyre nyomorultabbul éreztem magam. Sajogni kezdett a szívem, és az a kínzó gondolatom támadt, hogy mennyi minden mellett megyünk el az életben, amit észre kellene vennünk! Bánatomban a bajuszom csücskét harapdálva megöleltem Editet. Megköszöntem, hogy elárulta nagy titkát. Túlságosan is megrendített a vallomása, semhogy okosságokat tudtam volna mondani. Csak

«Néhány
percre
az a bájos
és üde
lányka
pillantott
vissza
rám,
akin
annyi
éven át
keresztül-
néztem.»

bámultam immár harmincesztendőös asszonyi arcát, amelyből, láss csodát, néhány percre most az a bájos és üde lányka pillantott vissza rám, akin annyi éven át keresztülnéztem.

Ma már nem csak a szememnek hiszek. Nem azt tartom igaznak, amit először látok. A kertészem egy közismerten részeges fickó, aki nálam ugyan sosem iszik, de eszembe se jutott volna fölvenni magamhoz, ha a vörös krumpliorráról ítéltém volna meg, és nem az első beszélgetésünk alapján. A kocsimat egy nem túl bizalomgerjesztő külsejű, agyontetovált, hosszú hajú, fülbevalós sráctól vettem, aki azonban már sok barátomnak adott el autót, és mindegyiküktől csak jót hallottam róla. A szívem azt súgta, hogy ne a látszat alapján döntsek. Ez természetesen fordítva is igaz. Például a negédes emberek hízelgése gyakran csak színjáték! A hazugságot is nehéz leleplezni, ha a hazug arca, viselkedése nem árulkodik. Persze a hamisságot megérezheti az ember. Hallgass a szívedre, sosem csap be!

Jut eszembe: mondtam már, hogy azt a nyolc kilót is azért adta le harmadikban Edit, mert nekem akart tetszeni?

Barátod az az ember,
aki mindent tud rólad,
és mégis szeret.

GÁBOR

«*Képzeletemben*

szörnyűbbnél

szörnyűbb

események

játszódtak le.»

Sok-sok évvel ezelőtt, ifjúkoromban, egy nyári éjszakán riadtan ébredtem. Riadtságom oka az volt, hogy a kedves lány, aki később a feleségem lett, s fiaim anyja, a barátnőjétől éjfélre sem érkezett haza. A gyomrom összeszorult, a homlokomon verítékcseppek jelentek meg, és könnyek toltak a szemembe.

Akkor még nem volt telefonunk, se mobil, se vezetékes, hogy felhívhattam volna kedvesem barátnőjét, aki igen messze lakott, s éjszaka arrafelé már nem járt sem autóbusz, sem villamos.

Ahogy az lenni szokott, képzeletemben szörnyűbbnél szörnyűbb események játszódtak le. A kedves lányt elütötte egy autó, megverték útközben hazafelé, vagy rosszul lett, s kórházba került. De még az is eszembe jutott, hogy elhagyott, és nem tér vissza soha többé.

A rémülettől szédülten, szinte tántorogva mentem ki a lakásból, s indultam el a sötét város kihalt utcáin. Szilveszter és Menyhért, a két legjobb barátom éppen a közeli terecske egyik padján üldögélt.

Nem szégyelltem magam előttük gyöngeségemért, elesettségemért.

Éreztem: **barátod az az ember, aki mindent tud rólad, és mégis szeret.**

Mikor megláttak, odahívtak, leültettek, igyekeztek megnyugtatni, aztán hazakísértek, mert látták milyen szörnyű állapotban vagyok. Emlékszem, a nagy belső feszültségtől még az orrom vére is eleredt.

Ott ültek mellettem, s szóval tartottak hajnalig. Kedvesem az első villamossal érkezett haza. Mint kiderült, barátnőjével sokáig beszélgettek, s lekéste az utolsó járatot. (Tudni kell, hogy akkor még nagyon szegények voltunk, nem jutott pénz taxira.)

Ha nem vagyok túl érzékeny ifjú, már szinte nevetéségesen mimózálelkű, biztosan a másik oldalamba fordultam volna az éjszakai ébredés után. Megfordulok, s alszom tovább, mert arra gondolok, hogy kedvesem lekéste az utolsó villamost.

Barátaim, Ördögh Szilveszter és Szegvári Menyhért nemcsak ezt a lelki gyöngeségemet ismerték, de tudtak rólam mindent, amit csak anya, apa és testvér tudhat. Ismertem én is őket, hiszen titkaink egymás előtt nem voltak soha.

A legjobb barátod persze a testvéred is lehet, ha nem huzakodtok, veszekedtek folyton valamin. Az efféle testvéri veszekedést, harcot az okosabbak ifjúkorban abbahagyják. Abbahagyhatod te is, ha megérted, hogy a nővéred, húgod, öcséd vagy a bátyád lehet a legjobb barátod. Nemcsak azért, mert (mint a szóban is benne van) testetek és véretek egy forrásból fakadt, hanem mert valóban mindent tudhat rólad, s te róla. S amit nem tudtok egymásról, azt megérezitek. Ne feledd: **barátod az az ember, aki mindent tud rólad, és mégis szeret.**

«*Ha
barátodnak
tartasz
valakit,
aki kinevet,
kicsúfol,
vagy megvet
hibáidért,
gyöngeségedért,
rögtön
tudhatod,
hogy nem
igazi
barát.*»

Az önuralom a legnagyobb uralom.

GERGELY

« *A kosár-
labdameccsen
egy játékos
kapott
egy sunyi
ütést, amit
azonnal
visszaadott.* »

Könnyű másokon uralkodni: kistestvéreden, gyöngébb osztálytársadon vagy a kutyádon. Önmagadon uralkodni sokkal nehezebb.

Emlékszel, ugye, hogy Luke Skywalker sem válhat addig Jedi lovaggá, amíg nem képes féken tartani az érzéseit. Mert egy Jedi nem cselekedhet indulatból. Nem hagyhatja, hogy lelkét betöltse a gonosz Darth Wader elleni gyűlölet. Csakis nyugodtan, megfontoltan hozhat jó döntéseket. Hisz épp ez a jediség lényege.

Az önuralom tulajdonképpen egyfajta parancs, amit saját magunknak adunk. Például egy kissrác odaszalad hozzánk, és elveszi a focilabdánkat. Mi az első, ami eszünkbe jut? Az, hogy visszavesszük a labdát, és ha ellenkezik, megruházzuk, igaz? Okos döntés ez? Nem. Ő bőgni fog, bennünket összeszidnak, és esetleg még a labdánkat sem kapjuk

vissza. Arról nem beszélve, hogy a gyengébbet bántani nagyon ciki. Ám ha megparancsoljuk magunknak, hogy most tízig számolunk, és csak utána cselekszünk, akkor egyrészt forró fejünk kissé lehül, másrészt van időnk átgondolni, mi a legokosabb, amit tehetünk. Mondjuk, szépen odasétálunk a kissráchoz, megsimogatjuk a buksiját, és visszakerjünk a lasztit. (No, persze, ha akkor sem adja vissza...! Akkor megint számolunk tízig.)

Persze nem csupán ahhoz kell önuralom, hogy ne kapjuk el egy fiúcska üstökét. Képzeld csak el, hogy miközben odakint hétágra süt a nap, és a barátok vagy barátnők mind kint vannak a téren, neked le kell ülnöd, átvenni a matekot, mert holnap dogát írtok! Aztán ahhoz is önuralom kell, hogy kora reggel kikecmeregj az ágyból, csak mert le kell vinni a blökit pössenteni. Önuralom kell a rendszeres sportoláshoz és a fogyókúrázáshoz, de olyan apróságnak tűnő dolgokhoz is, mint például hogy ha bárányhimlősek vagyunk, ne vakarjuk el a kiütéseinket.

Mégis, az a legveszélyesebb, azt hiszem, ha az indulataidon nem tudsz uralkodni. Ismertem valakit, aki azért vesztette el az állását, mert valamiért begőzölt, és első dühében ordítva rontott be a főnökéhez. Olyat is láttam, hogy a kosárlabdameccsen egy játékos kapott egy sunyi ütést, amit azonnal visszaadott. Az ő ütését azonban észrevette a bíró, és azonnal kiállította a játékost. Érdemes volt bosszút állni? Nem bizony.

Van egy világhírű olasz származású francia operaénekes, Roberto Alagnának hívják. Néhány éve Alagna a híres milánói színházban, a Scalában a hős Radames szerepét énekelte az Aidában. Azaz csak énekelte volna, mert a színre lépése utáni ötödik percben fújolni kezdett a finnyás olasz közönség. Alagna bedühödött, öklét rázta a nézők felé, majd kiviharzott a színpadról, és sértődötten bezárkózott az öltözőjébe. (Az interneten megnézheted, ahogy elhagyja a színpadot: <http://www.youtube.com/watch?v=AxyBxbGF-Qg>). Egy másik énekesnek kellett beszaladnia helyette fekete ingben és farmernadrágban, hisz még átöltözni sem volt ideje. (A nagy operaházakban mindig ott

ül a művészbüfében egy-egy énekes, hogy ha a főszereplőkkel történik valami, azonnal be tudjanak helyettük ugrani). Nos, Alagnának ez a kis butaság úgy harmincötmillió forintjába került. (Ennyit nem fizettek ki neki arra az estére, plusz volt benne egy „kis” büntetés is az előadás veszélyeztetése miatt). De ami ennél sokkal fontosabb: a franciák büszkesége hiába egyike a manapság leghíresebb énekeseknek, a milánói közönség soha többé nem felejtí el neki ezt a forrófejű ostobaságot.

Ha szabad utat engedünk az indulatainknak, csak rosszul járhatunk! Akárki, s akármi dühít fel, próbálj meg mindig higgadt, nyugodt maradni. A szíved lehet forró, annak nehéz parancsolni, de a fejed legyen hideg. Ha ilyen leszel, akkor az életben örökké a győztesek közé tartozol majd.

«*Alagnának*

ez a kis

butaság úgy

harmincötmillió

forintjába

került. »

Az egyetlen dolog, amitől félnünk kell, az maga a félelem.

GÁBOR

«*Féltem*

*az erősebb
fiúktól, a szép
lányoktól, a vad
kutyától,
a darazsaktól,
az éjszakai
bepisiléstől,
meg amitől még
gyerekként
félni lehet.*»

Mikor gyerek voltam, sokszor féltem.

Mikor kisebb voltam, a sötétől is, de ez elmúlt.

Aztán attól, hogy otthon maradtam egyedül, mikor a szüleim dolgoztak.

Aztán azért, mert el kellett utaznom idegen gyerekekkel egy nyári táborba.

Mindez hamar elmúlt.

Később féltem az iskolától, az iskolában a feleléstől, felelés közben a tanító szigorúságától meg a rossz jegytől. Féltem a körmöstől (akkoriban még nem túl szép szokás volt vonalzóval tenyerest vagy körmöst adni, ha valaki rosszkodott). Féltem az erősebb fiúktól, a szép lányoktól, a vad kutyától, a darazsaktól, az éjszakai bepisiléstől, meg amitől még gyerekként félni lehet.

Aztán felnőttem. Még mindig sok mindentől féltem – éhség, hideg, megalázás, megszegyenítés, pénztelenség, magány, betegség, munkanélküliség –, mert volt félni és félténivalóm, de már nőttem bennem a konok düh, hogy nem akarok félni.

Miért kellene félni?

Fenyeget, aki feletted áll? Félsz tőle? Ne is figyelj rá! Mit tehet? Elküld? Nagy a világ. Mindenhol kell egy tehetséges ember, és te az vagy.

Félsz attól, hogy holnap nem lesz ennivalód? Majd tanulsz, és csinálsz valami hasznosat, amit megfizetnek.

Félsz a betegségektől? Vigyázz magadra! Gyakran moss kezet! A tisztaság, fél egészség.

Félsz, hogy nem szeretnek? Légy szeretetre méltó, s majd megszeretnek.

„Az a fontos, hogy ne féljen a legény!” – mondta Dobó István a kis Bornemissza Gergőnek Gárdonyi halhatatlan regényében.

Az egyetlen dolog, amitől félnünk kell, az maga a félelem.

Az egyetlen igazi hiba az, amiből semmit sem tanulunk.

«*Kitört*

ablaküvegekkel,

megnyílt

motorháztetővel,

elgörbült

alvázzal állt

hatalmas kocsi

az út közepén. »

Hatalmas, sárga amerikai kocsi volt, amelyet Székesfehérvárról Pécs felé menet totálkárosra törtem húsz évvel ezelőtt. Gergely fiammal egy színházi előadásra igyekeztünk, amelyben Koltai Róbert játszott a főszerepet. (A kocsit is Koltai Róberttől vettem, de ennek semmi köze a történethez.)

Februári nap volt, kora reggel, s fagyott.

Kétsávos keskeny úton mentünk a hatalmas autóval,

s élveztük a sebességet.

Az út szélén vékony csíkokban csillogott a jég.

„Gyerünk! Gyerünk! Előzz!” – mondta Gergő, aki szinte még gyerek volt, merész, és tele energiával.

Én pedig könnyedén előztem a sok cammogó autót, mert az amerikai országutak nagy sárga hajójának ez a sebesség meg se kottyant.

Az út jobb oldalán homokfal emelkedett, baloldalt árok mélyült.

Kisebb-nagyobb falvakon suhantunk át, s már Szekszárd felé közeledtünk, amikor egy kis kék Skoda tűnt fel az út szélén. Vánszorgott, mint egy beteg tehén. Legalábbis úgy tűnt, amint sárga cirkálónkkal repültünk felé.

Könnyedén, széles ívben kezdtem a dökögő tragacsot kikerülni.

Három másodperc múlva kitört ablaküvegekkel, megnyílt motorháztetővel, elgörbült alvázzal, állt hatalmas kocsink az út közepén.

Mi történt?

Előzés közben a bal kerék egy vékony jégcsíkra futott, a kocsi megcsúszott, megpördült, átszáguldott a Skoda orra előtt a jobb oldalra, nekivágódott a homokfalnak, majd megpördült, s egy teljes fordulatot téve, a közben elguruló kék kis autó mögött visszaperdült az útra.

Nem történt semmi bajunk.

Be voltunk kötve.

Találkozásunk a homokfallyal azonban meglehetősen vad lehetett. Amikor ugyanis kinyitottam a motorháztetőt, nem találtam a körülbelül tízkilós akkumulátort.

„Gergő, mi akkumulátor nélkül jöttünk idáig?” – kérdeztem a fiamat, mert a humorról a sír szélén se tudok lemondani.

„Nem valószínű” – mondta Gergő.

Az akkumulátort egy távoli bokorban találtuk meg. Kiszakította a helyéről az iszonyú rántás, és harminc métert repült.

A kis Skodának és ifjú vezetőjének semmi baja nem lett. Ha nagy sárga cirkálónk belerohan, és maga alá gyűri a kocsit a fiatalemberrel együtt, öt-tíz évet gondolkodhattam volna a rács mögött, hogy érdemes-e előzgetni felfagyott téli úton.

Azóta minden sebességkorlátozást betartok, minden kereszteződésben lelassítok, még ha nekem van elsőbbségem, akkor is.

Az egyetlen igazi hiba az, amiből semmit sem tanulunk.

Bekaróztál matekból? Ne bánkódj, ha utána megtanulod a leckét.

Megbántottad, akit szeretsz? Legközelebb kétszer is gondold meg,

mit mondasz szeretteidnek. A kimondott szót nem lehet visszaszívni.

Nem készültél fel a versenyre, a dolgozatra, az utazásra, a vendéglátásra? Gondold át, hol hibáztál, s tanulj belőle!

Az egyetlen igazi hiba az, amiből semmit sem tanulunk.

Ne félj a hibától, ne félj a kudarctól! Többre tanítanak, mint a siker, ha hajlandó vagy tanulni belőlük.

«Az
akku-
mulátort
egy távoli
bokorban
találtuk
meg.»

Vétkesek közt cinkos, aki néma.

GERGELY

«*Normális*

ember

puszta

kézzel

nem

száll szembe

egy

veszett

kutyával.»

Ha látod, hogy bántanak valakit a srácok a játszótéren, odamész-e hozzájuk megmondani nekik, hogy csúnya dolog, amit tesznek? Ha az osztálytársaid csúfolni kezdik az egyik lányt, csak mert aznap mondjuk rózsaszín csatot tett a hajába, szólsz-e a csúfolódóknak, hogy hagyják abba? Ha látod, hogy valaki letép egy virágot a parkban, vagy nem szedi fel a kutyája után a kutyagumit, esetleg elhajítja az utcán a csokija papírját, vajon odalépsz hozzá és felelősségre vonod, mert törvényt sértett?

Tudom, hogy ezekre a kérdésekre nagyon kevesen válaszolnak igennel. Félünk, hogy ha szembeszállunk a vétkesekkel, bennünket kezdenek el bántani a fiúk a téren, ellenünk fordul az osztály, vagy kapunk egy jókora pofont a virágtolvajoktól, a kutyasétáltatóktól.

Tisztában vagyok veled, nem várhatom el tőled, hogy mostantól kezdve Robin Hoodként te légy

a gyengék védelmezője és az igazság bajnoka. De amikor a némaságot választod a szólás helyett, akkor mindig tudd: holnap talán téged bántanak vagy csúfolnak a többiek, vagy a ti kertetekből lopnak virágot. És ne csodálkozz, ha akkor sem emeli majd fel senki a hangját. Ne csodálkozz, ha senkise véd meg.

Elfogadom, néha meg kell alkudnunk. Néha nem szólhatunk. Néha csendben kell maradnunk. Például, ha nagy a túlerő, és a testi épségünk is veszélyben van. Normális ember pusztá kézzel nem száll szembe egy veszett kutyaival. Ám időnként az erősebbel, a túlerővel szemben is tehetünk valamit, ami több a némaságnál. Szólhatunk egy felnőttnek, egy tanárnak, egy rendőrnek. Ez nem árulkodás. Ez a gyengébbek megvédelmezése. Robin Hood sem egyedül szállt szembe az ellenségeivel. Válogatott emberekből álló csapata volt. Ha a barátaid, osztálytársaid között találsz olyanokat, akik úgy gondolkodnak, mint te, azaz megvédenék a gyengéket, és nem akarnak némaságukkal a bűnösök cinkosai lenni, akkor neked is könnyebb lesz.

Egy ágat könnyű eltörni. De kötözz össze húszat! Nem bírsz velük. Persze néha nincs idő az összefogásra. Gyorsan kell dönteni, hogy hallgatsz vagy beszélsz. Ezek az élet legnehezebb pillanatai. De nem lehet megúszni.

Volt egy osztálytársam. Attilának hívták. Folyton izzadt a tenyere. Az ilyesmi a szorongás, az idegek miatt van, de akkor ezt nem tudtuk. A srácok a suliban utálták, ha hozzájuk ért. Nem beszélve a lányokról! Csúfolták is miatta. Egyszer láttam sírni szegényt a Gabi presszó mögött. A nyakába nyomtak egy puncsfagyit, és közben ezt üvöltötték az arcába:

– Ilyen az, amikor hozzánk érsz, lucskos kezű!

«*Egy
ágot
könnyű
eltörni.
De
kötözz
össze
húszat!*»

A legszörnyűbb mégis a ballagás előtti megalázása lehetett számára. Az osztályból senki sem akarta, hogy a párja legyen. A pároknak ugyanis meg kellett fogniuk egymás kezét.

Akkor tüntetőleg odaálltam Attila mellé, és megragadtam a kezét. Nagy pofám volt már akkor is, és időnként gyúrtam, úgyhogy senki sem mert belém kötni a döntésem miatt. Tény, majd belehaltam, mikor kéz a kézben elballagtunk: kivert a víz Attila nyirkos tapintásától. De egy pillanatig se mutattam, mit érzek. Csak bámultam rezzenéstelen arccal a többieket, hadd éjjenek.

Azóta eltelt húsz év.

Attilától két hónapja kaptam egy e-mailt. Olvasta egy könyvemet, gratulált. Közben mellékesen megköszönte, hogy a ballagáskor melléálltam, és megfogtam a kezét.

Válaszoltam neki.

„Tudod, Attilám – írtam a mailben –, bárcsak gyakrabban lettem volna bátor az elmúlt harmincnyolc évben!”

Mindenki tévedhet, de csak az ostoba ragaszkodik a tévedéséhez.

GÁBOR

« *A rendőrnyomi*

*is mondta,
hogy álruhában
volt a hapi. »*

A minap megállított a szomszéd Pistike, aki tizenegy éves, és mindig van valami fantasztikus története számomra, mert tudja, hogy író vagyok, aki izgalmas sztorikból él: „Hallottad, hogy valami Bánk nevű ürge leszúrt egy Gertrudis nevű celebet? – kérdezte

felcsillanó szemmel. Pistike úgy gondolta, hogy egy jó kis véres gyilkosságról én biztosan humoros regényt írok majd a gyerekeknek. – Mit mondasz? – húzta össze a szemöldökét, amikor megpróbáltam elmagyarázni neki Katona József *Bánk bán* című drámáját. – Mi az, hogy ez egy dráma? Naná, mert vígjáték! A híradóban láttam. Egyenesbe’ adták, hogy az álruhás hapi többször beledöfött a csajsziába...”

Ismét megkíséreltem Pistikét felhomályosítani, hogy egy színházi közvetítésbe pillanthatott bele, és azt keverte össze a bűnügyi hírekkel. Az álruhás hapi pedig egy régi magyar főúr volt jelmezben, ugyanis a sztori majdnem nyolcszáz éve történt.

„Egy frászt! – zárta rövidre a dolgot udvariasan Pistike. – A rendőrnyomi is mondta, hogy álruhában volt a hapi. Nem akarta, hogy felismerjék. Csak kicsit gügye volt, mert a bank kamerája mindent felvett. Látszott az arca, a stukker meg minden!”

Pistikének sikerült tökéletesen összekeverni egy bankrablást és az egyik legnagyobb magyar dráma színházi előadását. Képtelenség volt meg-

magyarázni neki a félreértését. Mondjuk ezt nehezen is tudtam volna, mert szétröhögtem az agyamat.

Komolyra fordítva a szót: tévedni emberi dolog, de a tévedéshez ragaszkodni, állati.

Gondoltál már arra, hogy naponta akár húsz-harminc alkalommal is tévedhetünk? Reggel elfelejtjük megetetni a tengerimalacot, aztán úgy emlékszünk, hogy megetettük. Nem rakjuk el a törifüzetet, mert azt hisszük, aznap nincs töri. Van. Elindulunk a zebrán, pedig a lámpa már sárgára vált. Aztán tévedünk a felelésben, a dogában, és még hol az este? Az életben persze sokkal nagyobbakat szokás tévedni.

Beszéljek a szakmaválasztásról? Nagy bukta, ha nem azt tanuljuk, amihez van képességünk, hanem azt, amire vágyunk, bár légyπισzoknyi tehetségünk sincs hozzá.

Beszéljek a házasságról? Nagy bukta, ha nem azt választjuk, akit nem csak szeretünk, de akivel együtt is tudunk élni.

Beszéljek a házépítésről? Évtizedekig tartó bajt okoz, ha rosszul terveztetjük meg a szobák elosztását, és mindenki mindenkit folyton zavar. Pedig csak meg kellett volna bízni az építészen, és nem okosabb lenni olyasmiben, amiben ő az ász. Vagyis az ész.

Beszéljek a gyereknevelésről? Ezt hagyjuk!

A nagy tévedések még előttünk állnak.

De nem kell félni. Csak az nem hibázik, aki nem él. Mi élünk és tévedünk. Az a fontos, hogy minél hamarabb észrevegyük a hibánkat. Merjük bevallani, hogy tévedtünk, és gyorsan kijavítani a tévedésünket, ha lehet. Délután megetetjük a tengerimalacot. Hazaszaladunk a töriccuccért. Visszalépünk a járdára a zebráról, ha sárga a lámpa. És a többi, és a többi. Felnőtt életünk tévedéseinek bevállása és kijavítása már nem olyan egyszerű. Én aztán tudom! Mégsem szégyellem magam.

Mindenki tévedhet, de csak az ostoba ragaszkodik a tévedéséhez.

«*Nagy
bukta,
ha nem azt
választjuk,
akit
nemcsak
szeretünk,
de akivel
együtt is
tudunk
élni.*»

Javításra idődöt ne sajnáld. A javítás is alkotás.

GÁBOR

«*Ötöst is*

kaphattál

volna,

ha még

öt percet a

megoldások

ellenőrzésére

áldozol. »

„*Rajta magyar! Hív a haza!*

Itt az idő most vagy soha!”

Így ismered a *Nemzeti dalt*?

Ugye nem!

A híres vers így kezdődik:

„*Talpra magyar! Hí a haza!...*”

Pedig eredetileg Petőfi az első változatot írta le. Csak aztán, a legenda szerint, kijavította, mert egy barátja (Jókai Mór? Szikra Ferenc?) figyelmeztette, hogy először talpra kellene állni a magyarnak, s csak aztán indulhat a harcba: jöhet a „rajta”.

Ha látnád Petőfi vagy József Attila egy-egy versének az eredeti kéziratát, tátva maradna a szád a meglepetéstől.

Néha még a legegyszerűbbnek, szinte népdalnak látszó versük is tele van áthúzásokkal, betoldásokkal, javításokkal.

Hányszor történik meg velünk, hogy gyorsan összecsapunk egy feladatot, kapkodva elvégzünk egy munkát?

Kitakarítasz például a szobádban. Csak éppen a szőnyeg alatt marad a

szemét, a polcon a por, az ágy mögött a piszkos zokni. Ha még tíz percet szánsz a szobádra, munkád hibátlan lehetett volna, s nem gúnyol a család. Elkészíted a matekfeladatokat otthon, de sietsz és másra figyelsz. Sejtet, hogy valami kis hiba lehetett a számításban, ám úgy gondolod: jó lesz az úgy! Úgyse nézi meg Gyök Béla, a tanár. Meg egyébként sincs idő: Rózsika vagy Józsika vár. Másnap a tanár megnézi a feladatot, és kapsz egy kettest. Ötöt is kaphattál volna, ha még öt percet a megoldások ellenőrzésére áldozol.

Gyorsan létrehozni valamit, amit már megtanultunk, amit már tudunk, s amit már gyakoroltunk, megcsináltunk többször, nem gond. A hibákat kijavítani, ahhoz kell tehetség, idő és akarat.

És ez nem csak a takarításra meg a házi feladatokra vonatkozik.

Összevesztél valakivel bután és ezt sajnálsz?

Javítsd a hibát! Béküljetek ki!

Hazudtál valakinek és ez bánt? Javítsd ki a hibát!

Mondd meg az igazat!

Nem vigyáztál magadra? Megbetegedtél? Javítsd a hibát! Szánj időt a gyógyulásra és az egészséged megőrzésére!

Az életben ezerféle dolgot csinálsz, s még többfélét fogsz csinálni. Bármit fejezel be, gondold arra: ez még nincs kész. Jobb is lehetne.

Javításra idődet ne sajnáld. A javítás is alkotás.

«*Bármit*

fejezel be,

gondold arra:

ez még nincs

kész.

Jobb is

lehetne. »

Vannak, akik mindig
morognak,
hogy a rózsáknak töviseik
vannak.

Én hálás vagyok,
hogy a tövisek felett
ragyog a rózsabimbó.

GÁBOR

Az én két fiam, Gergő és Bence, kicsiny gyerekként, úgy két-három évesen, igen kedves, okos, szép és tehetséges porontyok voltak, mint minden kölyök a világon. Nyiladozott az értelmük, szirmosodott szívük, lelkük, mint rózsabimbók a napfényben.

Később azonban beborult az ég: az óvodáskor után változott a helyzet. Ekkor már a legjobb indulattal sem lehetett azt mondani, hogy a fiaim jó gyerekek, de esetleg dobogósak lettek volna, ha rosszaságból is van olimpia.

Egyszóval az én két tüskés rózsaszál-fiam sok-sok bánatot okozott volna szüleiknek, ha...! Ha az idő múlásával ki nem derül, hogy poronty-kori rózsabimbóik nem hervadtak el. Az egyik folyton olvasott, a másik szépen énekelt, ez állatok tudósa volt, az trombitált és focizott, ez szervezett és szónokolt, az írt, s olvasták százezren.

Mit mondjak? A töviseik nem száradtak le teljesen, néha szúrnak, fájnak most is, de kit érdekel?!

**Vannak, akik mindig morognak, hogy a rózsáknak töviseik vannak.
Én hálás vagyok, hogy a tövisek felett ragyog a rózsabimbó.**

Fáj, hogy morog, veszekszik, vagy úgy érzed, igazságtalan veled anyád, apád, tesód, nagyid vagy más, aki számodra kedves?

Gondolj arra, amikor teljesíti a kívánságodat, játszik veled, megbocsátja a vétkeidet, ül a betegágyad mellett, megsüti vagy megveszi a kedvenc sütidet, betakar, ha kitakarózol, bekötöz, ha sebet szerzel, s rád mosolyog, megsimogat, miattad sír vagy érted harcol, ha kell.

Fáj, hogy a tanárod rosszabb érdemjegyet ad, gúnyosan szólít, csúnyán néz rád vagy munkával terhel?

Gondolj arra, amikor dühösen, de újra meg újra elmagyaráz valamit, mert nem érted! Amikor megint és ismét felelni hív, hogy javíthass! Amikor neki is fáj valami, ami vele történt, de rejtegeti, hogy neked ne fájjon! Amikor könnyes a szeme, ha ballagsz, mert nehéz volt veled, és nehéz volt vele, de ez az élete.

Vannak, akik mindig morognak, hogy a rózsáknak töviseik vannak. Én hálás vagyok, hogy a tövisek felett ragyog a rózsabimbó.

*«Amikor
könnyes
a szeme,
ha ballagsz,
mert nehéz
volt veled,
és nehéz volt
vele,
de ez az
élete.»*

A bölcs semmit sem állít, amit nem tud bizonyítani.

«*Hernádi
Juditnak
és
Alföldi
Róbertnek
még ennél
is több
pénzt
ítélt meg
a bíróság.*»

Van egy nagyon közeli barátom, akit te is jól ismerhetsz: Vujity Tvrtkónak hívják, és tévériporter. Ahogy a hírességekről szokás, róla is sok mindent összeírkáltak már az újságok. Olyasmit is, aminek nem sok köze volt a valósághoz. Tvrtko olyankor legyintett, vagy felhívta a lap főszerkesztőjét, és kérte, hogy ha a jövőben ismét róla szeretnének írni, nézzenek alaposabban utána a dolgoknak (ez nagyjából azt jelentette, hogy ha lehet, kerüljék a hazugságokat). Egy alkalommal azonban az én Tvrtko barátom elvesztette a türelmét. Történt ugyanis, hogy megjelent egy könyv, amelynek a szerzője mindenféle ocsmányságot állított Tvrtkóról.

– Semmi gond – mondta a barátom –, most elmegyünk a bíróságra, és ott majd bizonyíthatod, hogy igazat írtál-e rólam.

Így is történt. Megtartották a tárgyalásokat. Végül a bíróság megállapította, hogy a könyv szerzője nem tudja bizonyítani mindazt, amit Tvrtkóról leírt. Ezért

«Az a
gonosz
kis Lalika
csórta el
a bringát!»»

büntetésből sok millió forintot kellett kifizetnie a megrágalmazott riporter számára.

Hernádi Juditnak és Alföldi Róbertnek még ennél is több pénzt ítélte meg a bíróság, amikor egy-egy újság, bizonyítékok nélkül, mindenféle randaságot írt a magánéletükről.

A lényeg: soha semmit ne jelents ki senkiről, ha nincs rá bizonyítékod!

Tízéves lehettem, amikor a soklakásos emeletes házból, amelyben éltünk, eltűnt egy bicikli. Jött nagy dérral-dúrral a házmester, és bombabiztos meggyőződéssel közölte, hogy „Az a gonosz kis Lalika csórta el a bringát!” Lalika a negyediken lakott, és a házmester utálta, mert folyton összejárkálta a frissen felmosott lépcsőházat.

Egy hónapon keresztül sanda pillantásokkal illettük Lalikát. Kiközösítettük, senki sem akart vele játszani. Aztán egyszer csak megláttunk egy srácot, aki az eltűnt biciklivel hajtott végig az utcánkon. Hat házzal odébb lakott.

A srácot elkapták, a bicikli visszakerült.

Lalikától azonban senki sem kért bocsánatot.

Bizonyíték, bizonyíték, bizonyíték! Bizonyíték nélkül minden csak merő pletyka és feltételezés. Ha okos vagy, semmit sem hiszel el és semmit sem állítasz, amire nincs bizonyíték!

A szó elrepül, az írás megmarad.

GÁBOR

«Az
emlékezet
nagyon
csalóka!»»

Szeretem a régi leveleket olvasni. Szeretem a régi naplót olvasni. Mint egy varázslatban, hipp-hopp! visszarepülök néhány évet, évtizedet. Gyerek vagyok, játszom a húgommal meg a kutyámmal, macskámmal, ott van, apám, anyám, a ház, amelyben felnőttem, jönnek az ismerősök, szerelmes vagyok Juditba, Zsuzsába, Ancsába, hármast kapok fizikából, Jenei pofon vág... Istenem! Mintha tegnap történt volna. Ha nem őrzöm meg a leveleket, s ha nem írtam volna naplót, az emlékezetemre kellene bízni magamat. De az emlékezet nagyon csalóka! Azt gondolod például, hogy négy vagy öt éve beleestél egy csónakból a Velencei-tóba egy nyaraláson. Aztán a család felvilágosít, hogy majdnem így volt, csak nem egy csónakból, hanem a gumimatracról, nem a Velencei-tóba, hanem a Balatonba, és nem te estél bele, hanem egy színész egy filmvígjátékban. Képzeld el, húsz-harminc év távlatából mekkorát tévedhetsz! Kilencéves koromban olvastam Gogol *Tarasz Bulba* című csodálatos regényét. Tisztán emlékeztem egy gyilkolászos jelenetére, amit azonban ötven év múlva, amikor újraolvastam a könyvet, nem találtam meg a történetben. Ide-oda forgattam a lapokat, de nem volt sehol. Nem értettem. Kiesett a könyvből? Aztán lassan

megvilágosodott az elmém: azt a jelenetet egy másik nagy orosz író, Babel *Odesszai történetek* című novella-füzérében olvastam. Az emlékezet összekeverte a két történetet.

Kérlek, a saját örömed érdekében, írd naplót, őrizd meg az e-mailjeidet, és nem csálhat meg a memóriád.

A szó elrepül, az írás megmarad.

Van persze az emlékeink megőrzésénél keményebb, szigorúbb üzenete is ennek a mondásnak.

Egyik barátom pénzt adott kölcsön jó ismerősének. Nem nagyon sokat, de nem is keveset. Egy család egy hónapig jól megélt volna belőle. Barátom nem kért átvételi elismervényt (azaz igazolást, hogy a kölcsönt kérő átvette a pénzt), mert mindig bízott az ismerősében, akinek családja van, nagy fiai, sőt már unokái is, és egy kis vállalkozása, tehát tudnia kellene, mit jelent az adott szó és a felelősség.

Barátom ismerőse nem adta meg a kölcsönkért pénzt. Mindenféle bajra, nehézségre hivatkozott éveken át.

Az én belső törvényeim szerint az adott szó szent. Inkább vond meg a szádtól a falatot, ne menj nyaralni, vagy dolgozz vasárnap is, de a másik tulajdonát, amit kölcsönkértél, add vissza. Ne lopj! – mint a Tízparancsolat meg a törvény is kimondja.

Ha készítették volna egy írást, amelyben az ismerős elismeri, hogy a barátomtól átvette az összeget, s azt ekkor és ekkor meg kell adnia, majd ezt az írást aláírták volna az ismerősön kívül még ketten, tanúk, akik ott voltak a pénz átadásánál, akkor a törvény rákényszeríthette volna a vétkezt, hogy visszaadja a kölcsönt.

Gondolj erre, amikor kölcsönkérsz vagy kölcsönadsz, vagy megállapodsz valamiféle komoly dologban valakivel. Akár egy idegennel, akár a barátoddal. Ne feledd: a barátság alapja a pontos elszámolás. A bizalom nagyon fontos és szép érzés. Nyilván bíznak benned, akik kölcsönadnak, s te bízol abban, akinek kölcsönadsz. De, ahogy mondani szokás: az ördög nem alszik. **A szó elrepül, az írás megmarad.**

«*Barátom
ismerőse
nem adta meg
a kölcsönkért
pénzt.*»

Nem minden kutya harap, csak mert az egyik megharapott.

GERGELY

« Simagöröngyösön

rendes,

becsületes

emberek élnek. »»

Volt egy iskolatársam. Mindegy, hogy hívták, mindegy, honnan jött. Mondjuk, hogy Simagöröngyösről (ne keresd a térképen, felesleges). A lényeg: a fiú meglopott. Kollégisták voltunk, nem maradt hónap végére pénze, éhezett, be-

lopózott a szobánkba, belenyúlt a szekrényembe, kivett egy százast a pénztárcámból. Akkoriban nagy pénz volt száz forint.

– Tudom, hogy te voltál a tolvaj, simagöröngyösi barátom! – kaptam el a nyakát este, a zuhanyzóba menet.

– Nem én voltam! – tagadta nagy hévvel.

– Láttak téged bemenni a szobánkba, mikor nem voltunk ott!

– Rosszul láttak.

– Mondd, minden simagöröngyösi tolvaj?

Láttam, erre a kérdésre megáll benne az ütő. Az rendben van, hogy őt letolvajozzák, ha lop, de az otthoniakat, miatta senki se szidja!

– Simagöröngyösön rendes, becsületes emberek élnek – húzta ki magát büszkén.

– Akkor te hogy kerülsz közéjük? – vontam fel kérdőn a szemöldökömet.

Roppant kínosan érezte magát. Még azon az estén pénzt kért kölcsön egy szobatársától, és villanyoltás után átlopózott a szobánkba.

– Na, itt a simagöröngyösi! – húzta el a száját Peti barátom, aki ismerte a történetet.

A százforintost nyújtó fiú arca márvánnyá merevedett. Talán abban a pillanatban értette meg, hogy csinálhat bármit, számunkra az, hogy valaki simagöröngyösi, hosszú időre egyenlő lesz azzal, hogy tolvaj.

Vad és nagyszájú kölykök voltunk. Nem törődtünk vele, hogy szavakkal jobban lehet bántani, mint tettekkel. Mára benőtt a fejem lágya. Ma már kinevetem az előítéleteket, a tévhiteket és az általánosításokat. Kinevetem, aki azt állítja, hogy minden szőke nő buta, mert ismert egy buta szőkét, és minden nő rosszul vezet, mert látott egy ilyet egyszer. És mélyen megvetem, aki szerint az összes német náci, mert a németek egy része náci volt, minden zsidó rámenős, mert hallotta a haverjától, és valamennyi cigány munkakerülő, mert látott néhány roma asszonyt koldulni. Azokat pedig messze elkerülöm, akik szerint Borsodban csak koszos kocsmatöltelékek, Vas megyében meg csak rendszerető, tisztességes emberek laknak. És azokkal sem szívesen csevegek, akik szerint minden vállalkozó adócsaló, minden rendőr tapló, minden kínai áru rossz minőségű, és minden BMW-s bunkó.

Oktalanság feltételezni, hogy ha valaki bűnt követ el, vagy kiállhatatlan ember, akkor a falujában, a városában vagy a családjában, a nemzetiségében, a fajtájában mindenki bűnös vagy kiállhatatlan!

Aki tehát azt mondja, hogy minden simagöröngyösi (vagy bárhova máshova való személy) hitvány ember, csak mert egyikük lopott, az egy igazi tökfes.

«*Vad és
nagyszájú
kölykök
voltunk.*»

Ki a gazdag?
 Akinek kevés van
 és megelégszik vele,
 az gazdagabb,
 mint akinek sok van,
 és még többet akar.

« *A futár
 rögvest
 berontott
 a házba,
 hogy
 lerántsa
 a boldog
 ember
 ingét.* »

Nagyon beteg volt a cár, írja az egyik legnagyobb orosz író, Lev Tolsztoj, kedvenc mesémben, s az orvos szerint csak akkor gyógyult volna meg, ha egy boldog ember ingét magára veszi. Szétszaladtak a futárok a négy égtáj felé, de boldog embert Oroszthonban nem találtak. Amikor visszaindultak a cárhoz a szomorú hírrrel, egyikük egy kis kunyhó mellett haladt el, s ezt hallotta a nyitott ablakon át: „Ma is ettem, ma is ittam, dolgozgattam, pihengettem – istenemre mondom, boldog vagyok!” Nosza, a futár rögvest berontott a házba, hogy lerántsa a boldog ember ingét, s elvigye a beteg cárnak, gyógyuljon meg tőle. Csakhogy a szegény ember, aki boldognak tartotta magát, félmeztelenül üldögélt az ágyán. Nem volt inge.

Éltem pincelakásban Budapest mélyén, és luxus-hotelben a Földközi-tenger partján. Falatoztam a japán császárnő mellett, ahol húszféle ételt tálaltak fel, s volt ifjúkoromban olyan napom, hogy egy

szelet kenyérre sem tellett. Gyermekként egyetlen kopott ünnepi öltönyöm volt, s jött idő, hogy vehettem volna egy tucatot is, ha éppen akartam volna.

Tudom, nem fogod elhinni, de gyakran boldogabb voltam egy nagy szelet zsíros kenyérral (az Egri csillagok olvasása közben) gyerekkoromban, mint tele hűtőszekrénnel ma. Mert akkor éhes voltam, jólaktam a zsíros kenyérral, s örültem, ma pedig finnyásan válogatok, ahogy talán te is, hogy mit válasszak a sokféle jóból – ezt is unom, azt is unom –, mit egyek estére. És közben éjszaka szorong a lelkem, hogy mire ébredek holnap, holnapután: lesz-e elég pénzem, hogy telerakjam a hűtőt, kifizessem a számlákat, s megjavíttassam a számtalan elektronikus kütyüt, amit felhalmoztam?

(Csak tudnám, minek?!)

Akinek kevés van és megelégszik vele, az gazdagabb, mint akinek sok van, és még többet akar.

Talán van egy jó kis kerékpárod, de te szomorú vagy, mert nem a legújabb modell, s csak nyolc sebessége van, nem huszonegy.

Talán van egy számítógéped, s te szomorú vagy, mert a tiédnél már akad gyorsabb és többet tudó típus. A Dezsőnek meg már laptopja is van!

Talán van egy mobiltelefonod, de te szomorú vagy, mert olyat szeretnél, ami filmez, és zenél és internetezik, meg talán még csokoládétortát is süt reggelire. Hihhi!

Mi volna, ha egy kicsit átállítanád az agyadat? A harácsoló programot törölnéd – delete! –, és egy szempillantás alatt gazdagnak éreznéd magad?

Azt mondanád: van egy biciklim, amivel elmehetek akárhová. Szuper! Van egy komputerem, amellyel chatelek, netezek és játszom. Szupi! Van egy mobilom, így elérnek a barátaim, és én is őket. De jó!

«*Mi volna,
ha egy
kicsit
átállítanád
az
agyadat?*»

Akinek kevés van és megelégszik vele, az gazdagabb, mint akinek sok van, és még többet akar.

Tudod, én most egy harmincnégy négyzetméteres házikóban élek Gödön, ami tökéletesen elegendő dolgozni, aludni, főzni, zuhanyozni, klotyózni, tévét nézni, barátokkal találkozni. (És még ott a kert!) Laktam háromszor ekkora lakásban, és nem voltam boldogabb.

**«Állítsd át
a programot
az agyadban!»**

Állítsd át a programot az agyadban, ha gazdag akarsz lenni. Csak egy kattintás! Ne az osztálytársadat, a szomszédodat figyeld, akiknek valamiből több van, mint neked! Neked észből legyen több! S ne a pénzcsalogató reklámoknak higgy, amelyek boldogsággal kecsegtetnek, ha megveszed ezt vagy azt, de valójában csak lenyúlják a zsozsódat, és még a kölcsönkérésbe is belekergetnek.

Magadnak higgy, s mondd el minden este: „Ma is ettem, finomat ittam, játszottam, olvastam, szórakoztam, beszélgettem a barátaimmal, a családtagjaimmal, s láttam egy jó filmet a tévében. Gazdag vagyok. Boldog vagyok.”

Az éhség a legjobb szakács.

GÁBOR

Szörnyű éhes voltam tízéves koromban, amikor hazaértem a suliból. Pontosabban már nem a suliból mentem haza, hanem a focizás után, mert sulit után még fociztam egy kicsit a téren. A téren laktunk. A Búza téren, Nyíregyházán. Én nem tudom, miért, de mindig nagyon éhes voltam, amikor egy-két órákor hazaérkeztem. Az ebéd persze még nem

volt teljesen kész. Vagy apám még nem jött haza.

És addig nem ebédelhettünk, amíg ő haza nem

érkezik. De én egy percet sem bírtam tovább. Pedig

az ebéd mindig finom volt, anyám jól főzött,

mégsem tudtam megvárni. Titokban bekapkodtam

egy kis kenyeret, egy kis almát, a süti végét – amit

éppen el tudtam csórni. Mert anyám persze, mint

minden anya, haragudott, ha ebéd előtt ettem. Pedig

ilyenkor minden nagyon finom volt, minden ízlett.

Az éhség a legjobb szakács.

Gyerekkoromban én is utáltam néhány ételt. Bi-

zonyos főzelékeket például. De aztán egy másik

városba kerültem középiskolába, és kollégiumban

laktam, ott ettem. Bizony a kollégiumi ebéd, az úgy-

« *Titokban*

bekapkodtam egy

kis kenyeret, egy

kis almát, a süti

végét – amit

éppen el tudtam

csórni. »

nevezett menza nem olyan volt, mint anyám főztje. Nagy része moslékba került. A disznóknak biztosan ízlett. Én azonban, ahogy nőtem, egyre éhesebb voltam. Éhes reggel, délben, este. Így sikerült megszeretnem szinte minden ételt.

Az éhség a legjobb szakács.

Ez a mondás azonban nemcsak az evésről szól, hanem arról is, hogy ha valami nagyon-nagyon hiányzik, akkor szinte bármivel beéred, ami ezt a hiányt, ezt az „éhséget” megszünteti. Ha szörnyű álmos vagy, és nincs ágy, akkor a földön is elalszol. Ha nagyon szomjas vagy, és nincs víz az erdő közepén vagy a pusztában, az esővizet is megiszod. Ha táncolni szeretnél, de nagyon, és nem akar táncolni veled, aki neked tetszik, akkor táncrea perdülsz azzal, akinek te tetszel. **Az éhség a legjobb szakács.** Ki tudja, talán tánc közben neked is meg fog tetszeni a partnered, s rádöbbsz, hogy a másik, aki elutasít, egy sliccgombot sem ér.

Születtek már életre szóló szerelmek sokkal különbözőbb helyzetekben is.

Ne félj a váratlan dolgoktól. Nem mindig rosszat hoz. Néha egy váratlan találkozás hozza a legjobbat az életedben. Barátot, szerelmet, új élményt, meglepő felismerést, várva várt változást.

Persze csak, ha nyitott vagy az újra, ha éhes vagy a változásra: barátokra, kedvesre, új élményre.

Az éhség a legjobb szakács.

« Születtek
már életre szóló
szerelmek
sokkal
különbözőbb
helyzetekben
is. »

Ha ezt el tudod olvasni, köszönd meg egy tanárnak.

GERGELY

Amikor megkérdezték Mel Gibsont, milyen kapcsolat fűzi Istenhez, a világsztár elnevette magát:

– Milyen kapcsolat fűz Istenhez? Az, hogy Ő teremtett meg engem!

Gibsont Isten teremtette, engem meg, úgy tartom, inkább a szüleim és a tanárain.

Az, hogy a szüleink nyesegetnek-formálgatnak bennünket, persze magától értetődő. De csak kevesen értik meg, milyen sokat köszönhetnek a tanáraiknak! S többnyire ők is túl későn. Amikor már nincs kinek megköszönni.

Ne szépítsük a dolgot: rémületes egy kamasz voltam! Utcai csaták, pimaszkodás a köbön, vad éjszakai csajozások, hajmeresztő kalandok háztetőkön és metróalagútban.

Apámék nem bírták tovább: a középiskolai felvételik idejének közeledtével bementek egy minisztériumi főmuftihoz, és megkérdezték, melyik az ország legszigorúbb gimnáziuma.

– A kőszegi Jurisich – hangzott a válasz.

Fülön fogtak, elvittek a világ végére (nekem akkor annak tűnt), pontosabban a nyugati határszélre. Körülnéztünk, felvételiztem. Sikerült bejutnom. Nem buta gyerek voltam, csak vad.

«*Rémületes
egy
kamasz
voltam.*»

Szeptemberben beköltöztem egy kollégiumi szobába, amelyben tizenkilencen laktunk. Fél tízkor takarodó volt, reggel hatkor ébresztő. Öt percet adtak a mosakodásra, ötöt az öltözésre, hármát az ágyazásra. Aztán következett a reggeli szilencium (azaz: elmélyült és néma felkészülés az órákra). Nyolckor beültem az osztályterembe, csupa válogatott, hajtós gyerek közé. A tanári asztalnál országos hírű pedagógusok váltották egymást. Már egy hibás részeredménynél vagy ügyetlen megfogalmazásnál felszaladt a szemöldökük.

Mit mondjak, fel kellett kötni a gatyámat, különösen a természet-tudományi tárgyakat illetően. Ám rettegett tanáraimnak köszönhetem, hogy ember lett belőlem. Nemcsak „olvasni” tanítottak meg, azaz a szükséges tudást „öntötték” a fejembe, de örökre belém vésték az alaposság, a rendszeresség, a kitartás és a meg nem alkuvás fontosságát. A bioszos Zsuzsa néni, Tica, a matematikatanár, Swacho, a fizika professzora, Ica néni, a kémia nagyasszonya, Kati néni az angollal, Teri néni a történelemmel, és persze örök inkvizítorom, a testnevelő tanár, Feri bácsi, akivel négy éven át küzdöttünk hétről hétre, de neki köszönhetem, hogy ma hetente kétszer erőt veszek magamon, és elmegyek focizni, sőt emellett legalább egyszer röplabdázom vagy squasholok!

Ahogy anyámnak és apámnak, úgy a tanáraimnak is ezerszer le kellene írnom, hogy köszönöm. Mert mindig a nagy itáliai festő-szobrász, Michelangelo jut róluk az eszembe, akinek így kiáltottak be a műhelyébe a szállítómunkások: „Mester, meghoztuk a három köbméter márványt, benne van Mózes, sőt még Dávid is, csak le kell róluk kaparni a felesleget.”

Jó, ez csupán aranyos adoma, de tény, ami tény: az ember gyereke csak később jön rá, milyen sokkal tartozik az iskolai Michelangelóknak. S ha szerencséje van, még meg tudja köszönni nekik, amikor benő a feje lágya. Ahogy én tettem nemrégiben, a huszadik érettségi találkozómon.

«*Ám rettegett tanáraimnak köszönhetem, hogy ember lett belőlem.*»

A könyvet mindig ketten alkotják: az író, aki írta, és az az olvasó, aki olvassa.

GÁBOR

« *Láttam
a sovány
Gergőt, meg
a dundi
Vicuskát,
amint
csapkodják
a vizet,
ahogy
úsznak.* »

Gyerekkoromban mindig elképzeltem, amit olvastam. Ahogy a világhírű brazil író, Paulo Coelho írja, „amikor valaki könyvet olvas, a fejében megszületik a saját filmje, arcot teremt a szereplőknek, megrendezi a jeleneteket, hallja a hangokat, érzi a szagokat...” Az *Egri csillagok* első jelenetében a kis Gergő és Vicuska meztelenül fürdenek a patakban. Amikor az első mondatokat olvastam, láttam a patakot, a futó vizet, a hullámokat, a parton az elvadult növényzetet, a vízre hajló faágakat. S persze láttam a sovány Gergőt meg a dundi Vicuskát, amint csapkodják a vizet, ahogy úsznak.

Egészen biztos, hogy én másképpen képzeltem el ezt a jelenetet, mint te képzelted vagy képzelnéd. Hiszen én nem ugyanazokat a patakokat láttam életem során, mint te. Nem olyan növényeket, nem ugyanazokat a gyerekeket, mint te. Az én „filmem” az *Egri csillagok* első jelenetéből más, mint a te filmed. És mindkettőnk filmje más, mint ahogyan az író

Gárdonyi Géza képzeletében élt ez a jelenet. Tíz, tizenöt vagy húszmillió magyar olvasta el ezt a regényt az elmúlt száz évben. S mind-mind másképpen képzelte el.

Amikor egy regényt olvasunk, akkor fantáziánk segítségével a saját tapasztalataink, emlékeink, tudásunk, érzéseink, gondolataink tárházából kiindulva képzeljük el a történetet. A jeleneteket, a szereplőket, a helyszíneket – mindent.

Újraírjuk a könyvet a képzeletünkben.

Az író csak a felét írta meg, a másik felét mi adjuk hozzá.

Igaza van Kosztolányinak?

A könyvet mindig ketten alkotják: az író, aki írta, és az az olvasó, aki olvassa.

Persze, miközben olvasod, és a képzeletedben újraírod a történetet, az agyad, a fantáziád dolgozik. S ami dolgozik, az fejlődik! Ami pedig nem dolgozik, az visszafejlődik! Ha tornázol, úszol, a tested izmosodik. Ha nem teszed, elkorcsosul. Ha tanulsz, az agyad sokkal többre lesz képes. Ha nem tanulsz, vagy abbahagyod a tanulást, akkor az agyad, a gondolkodásod visszafejlődik: el-tompul. Ha naponta több órát gyakorolsz (ezt, azt, amazt, mindegy!), folyamatosan fejlődsz. Ha elhanyagolod a gyakorlást, az is elvész, elsatnyul, elfelejtődik, amit eddig tudtál.

Az olvasás a képzeletedet, az agyadat edzi. És miközben olvasol, egy új könyv is születik. Egy könyv, amelyet ketten írtatok az íróval, de amely már sokkal inkább a te könyved, a te fantáziád, érzéseid, élményeid regénye. Az író legfeljebb megköszönheti neked tisztelettel, hogy befejezted, megalkottad, életre keltetted a történetét.

Ahogy én is minden olvasómnak köszönöm.

*«Ami
dolgozik,
az fejlődik!
Ami pedig
nem dolgozik,
az vissza-
fejlődik!»*

A televízió a szem rágógumija.

GÁBOR

«*Kit
érdekel,
hogy
ez a
számomra
ismeretlen
lány mit
akar
mondani
ennek
a számomra
szintén
ismeretlen
férfinak?*»

Kicsit fáradt vagyok, este van, és már nem tudok mit csinálni: ilyenkor bekapcsolom a tévét. Éppen valami film megy, mint mindig. Az egyik sorozat százhuszszezredik része. (Na, jó, mondjuk a százhuszadik.) Egy férfi bejön a szobába és megkérdezi a lányt, hogy miért van itt. A lány azt mondja, azért, mert valamit el kell mondania azonnal. A férfi megkérdezi, hogy mit akar elmondani. A lány azt mondja, hogy talán mégsem kellett volna eljönnie, hogy elmondja, amit el akar mondani azonnal. A férfi az íróasztalhoz megy, és leül a székbe. Hallgatlak – mondja, és int a lánynak, hogy ő is üljön le. De a lány állva marad. A férfira néz, mintha most rögtön beszélni kezdene, és kiöntené a lelkét, de aztán mégsem önti. Az ablakhoz sétál. Egész nap esik az eső – mondja.

Ettől kezdve nehezen tudom kikapcsolni a tévét. És nemcsak kikapcsolni nem tudom, de egy másik csatornára sem bírok átváltani.

Nem értem, miért? Kit érdekel, hogy ez a számomra ismeretlen lány mit akar mondani ennek a számomra szintén ismeretlen férfinak? Semmi közöm a mondandójához. Ráadásul nem is mondja. Bejött, álldogált, az ablakhoz sétált. Még eltarthat öt-tíz percig, amíg kinyögi, hogy mit akar kinyögni. Ha egyáltalán kinyögi. Mert még az is lehet, hogy összevesznek, és meg se mondja, hogy miért jött. És én nem kapcsolom ki ezt a... bugyutaságot, hanem várok, nézem, remélek, kíváncsi vagyok, hülye vagyok.

A televízió a szem rágógumija.

Ahogy a gumit rágjuk, és rágjuk, és rágjuk, bár nincs benne semmi tápanyag, se vitamin, fehérje, só, szénhidrát, nem űzi el az éhséget, és nem őrzi az egészséget, úgy rágja a szemem, amit a tévében lát. Nyám, nyám, nyám, nyám, nyám.

De miért nem tudom levenni a képernyőről a tekintetemet?

Kíváncsi vagyok, mi fog történni?

Igen. Az ember a legkíváncsibb állat.

De akkor miért nem olvasok? A könyvben is érdekes történetek vannak. Érdekes szereplők. Bár, igaz, ha könyvben olvasnám, hogy egy férfi bejön egy szobába, ahol egy lány el akar neki mondani valamit, de aztán mégsem mondja, akkor a könyvet talán becsuknám, és kimennék a konyhába nassolni.

Miért nem tudom levenni a szemem a tévéről, ha ugyanez az észtvesztő bárgyúság látható benne? Nem tudom levenni a képernyőről a tekintetemet, elfordítani a fejemet. Talán nézni valamit sokkal könnyebb, mint olvasni? Naná, hogy könnyebb! Csak ülök, rágom a rágcsálnivalót, és közben bambulva figyelem, ahogy mozog a kép. És nemcsak a szememet köti le a tévé, hanem a fületem is, hiszen zene szól, a két színész beszélget, és még más zajok is hallatszanak: autó zúg el az úton, madár dalol ott

« Az ember a legkíváncsibb állat. »

valahol. Mindez megteremti a jelenet hangulatát. Mintha ott volnék a szobában én is. Szereplő volnék én is. És nézem, és nézem, és rágja a szemem a rágógumit, és rágja, és rágja...

Észtvesztő!

Milyen jó ez az *észtvesztő* szó! Tényleg az eszünket veszjtük el. Hiszen egyáltalán nem használjuk, miközben az ostoba filmsorozat gügye folytatását nézzük. Nem kell az eszünket használni, mert mindent a szánkba rágnak. Ez a lány ennek a férfinak a lánya. Ez a férfi ennek a lánynak az apja. A lány azt akarja mondani, hogy szerelmes egy fiúba. A férfi nem szereti ezt a fiút. Naná, mert szereti! Akkor nincs konfliktus! Ásó, kapa, nagyharang, oszt' vége a sorozatnak. Majd, ha fagy! Tuti, hogy az apa nem szereti a fiút, aki persze olyan csinos, és okos, mint Pénelopé Cruz meg Einstein egy testben. Az apa a lányát egy másik fiúhoz akarja adni, mert az pénz, kapcsolat, üzlet... Egyszóval nézzük a badarság csúcsteljesítményét, és annyit dolgozik az agyunk, mint rágózás közben az emésztőrendszerünk. Azaz semmit.

A televízió a szem rágógumija.

Végül is ez nem baj. Csak nehogy azt higgye valaki, hogy a szívünk, a lelkünk megtelik vele, mint egy jó filmtől vagy egy jó könyvtől. Ugyanis csak annyira telik meg, mint a gyomrunk, ha rágózunk.

Próbálj meg rágógumin élni két hétig!

Utána már nem leszel éhes soha többé.

Nincsenek csúnya lányok, csak lusták!

GERGELY

«*Egyetlen óra
elegendő ahhoz,
hogy egy
fáradt szemű,
kialvatlanságtól
nyúzott arcú
háziasszonyból
ragyogó szépségű
tündérkirálynő
legyen.*»

Tudjátok, hogy már az őseMBER asszonya is festette magát? Vagy ha úgy tetszik: sminkelte. Színes festéket kent a képére, mert tetszeni akart az urának. Az 5200 évvel ezelőtt élt Menes fáraó sírjában pedig (a sok kincs mellett) szempillafestéket, rúzszt és hajgöndörítő csipeszeket is találtak a régészek. Persze ma is sokan gondolják úgy, hogy „Szép az, ami természetes!”, meg hogy „Nem a ruha teszi az embert!”, és nem utolsósorban hogy „Kutyából nem lesz szalonna!”, ami jelképesen azt is jelentheti, hogy csúnya lányból nem lehet szép.

Hát, kérem tisztelettel, elárulok egy titkot, amit minden nő tud, legfeljebb tagad: egyetlen óra elegendő ahhoz, hogy egy fáradt szemű, kialvatlanságtól nyúzott arcú háziasszonyból ragyogó szépségű tündérkirálynő legyen. No persze azt az egy órát rá kell szánni a varázslatra!

Ez a megszipító varázslat nem csak a lányokon segít!

Peti, az asztalosom hónapok óta árulta a kocsiját, egy lepukkant vén tragacsot.

– Nem veszik, nem viszik, pedig már csaknem ingyen adom – kesergett egy alkalommal.

– Na hadd lám azt a járgányt! – nyitattam ki vele az autót. Bepillantottam az utastérbe, és nem akartam hinni a szememnek: sáros gumiszőnyegek, poros könyöklők, ragacsos fogantyúk, hiányzó gombok, áporodott kutyaszag. Mit ne mondjak, riasztó látványt nyújtott a jó öreg verda. Fogtuk magunkat, és egyetlen óra alatt kipofoztuk Petivel az eladásra szánt portékát. Lemostuk a gumiszőnyegeket, letörölgettük a könyöklőket és a fogantyúkat, pótoltuk a gombokat, és vásároltunk a visszapillantó tükörrre egy vaníliás illatosítót.

Másnap Peti eladta a kocsit. Már reggel elvitték azt a randa, öreg tragacsot. Báلكirálynő lett a Hamupipőke. Mindjárt megakadt rajta az érdeklődők tekintete.

Néhány újság előszeretettel mutogatja a sztárok smink nélküli képeit. Hányszor bejárták már a világot a Madonna, Cameron Diaz vagy Drew Barrymore kifestetlen arcáról készült kiábrándító fényképek! A hírességeket ráadásul általában hervasztó cuccokban örökítették meg a lesifotósok. Lám, még az álomnőknek is szükségük van szépségtrükkökre és divatos ruhákra, ha igazán hódítani akarnak. Operaénekes voltam, évekig színházakban dolgoztam. Láttam, hogyan néznek ki a neves színésznők, amikor megérkeznek az előadás előtt, és láttam, hogy a fodrásznak és a sminkesnek köszönhetően milyen csodálatos változáson mennek keresztül, mire színpadra kell lépniük. A jó smink biztonságérzetet ad. Némi alapozó, szemhéjpúder, pirosító és szájfény a leghétköznapibb arcot is sugárzóvá teszi.

És most valamit nagyon őszintén, csak nektek: én smink nélkül is imádom a feleségemet, és számomra egy gyűrött pólóban meg egy kifakult rövidnadrágban is ő a legvonzóbb nő a világon. De ha feltesz egy kis festéket az arcára, és magára húz egy testhez simuló dresszt meg egy magas sarkú cipőt, akkor újra beleszeretek!

«*Hányszor
bejárták már
a világot
a Madonna,
Cameron Diaz
vagy
Drew
Barrymore
kifestetlen
arcáról készült
kiábrándító
fényképek!*»

A mosoly olyan görbe, amely mindent kiegyenesít.

GÁBOR

Amikor Kláriveral halkán, csendesen szakítottunk, az utolsó mondata így hangzott: „Mindig mosolyogj!”

Nem értettem.

Miért kellene mindig mosolyognom?

És ha rossz a hangulatom? Vagy nem szeretem azt, akivel találkozom?

Vagy egyszerűen csak nincs kedvem mosolyogni?

Sok-sok idő telt el, míg tapasztalatokkal gazdagabban felfogtam, hogy a mosoly jobb varázseszköz, mint Harry Potter varázspálcája.

« *A mosoly
nemcsak azt
gyógyítja meg,
akire
rámosolyognak,
hanem azt is,
aki mosolyog.* »

Mindig közömbösen, mogorván, netán rosszkedvűen néz rád egy szomszéd vagy egy tanár, mintha éppen tormába harapott volna? És azt szeretnéd, hogy mosolyogjon? Mosolyogj rá, ha találkoztok, és köszönj! (Ne vigyorogj, mert azt hiheti, rajta nevensz, vagy csúfolod! Csak mosolyogj derűsen! Nyugodtan gyakorold a tükör előtt a megfelelő mosolyt, ha egyedül vagy. Én is így csináltam.) Két-három találkozás után az addigi MFT (*Mogorva Forma Torma*) vissza fog rád mosolyogni.

A mosoly olyan görbe, amely mindent kiegyenesít.

Bemegyek a boltba vásárolni.

Az eladónő komoran áll a sajtospult mögött.

Komorságát megértem: tíz órát állni, és az időnként udvariatlan vevőket kiszolgálni annyi pénzért havonta, amennyi egy család havi ennivalójára is épphogy elég, mindez nem ingerel nevetésre.

Rámosolygok, és megkérdezem: hogy van? A kérdés meglepi. Megrándul a szája. „Jól – mondja –, köszönöm! Mivel szolgálhatok?” „Hús deka trappista sajtot kérek – mondom, és hozzáteszem: – Ma nagyon csinos! Fodrásznál volt?” „Igen” – mondja, és elmosolyodik. Mosollyal nyújtja át a sajtot, s talán a következő órában is jobb lesz a kedve.

A mosoly nemcsak azt gyógyítja meg, akire rámosolyognak, hanem azt is, aki mosolyog.

No, és mondd: mibe kerül neked rámosolyogni valakire, családtagra, osztálytársra vagy egy magányos idős nénire a buszon? Mibe kerül rájuk mosolyogni, és kimondani néhány kedves szót? A másik gyerek vagy felnőtt mosolya, amivel a mosolyodra válaszol, visszatükröződik rád. Te is vidámabb leszel tőle. S ő egy perc múlva talán továbbadja a mosolyt valaki másnak, aki újra továbbadja, és az megint tovább. Mosolyod körüljárja a Földet, és visszaérkezik hozzád valaki mosolyában.

*«Mosolyod
körüljárja
a Földet, és
visszaérkezik
hozzád
valaki
mosolyában.»*

Az idő mindent megszépít.

GERGELY

«*Utolsó
rémületünkkel
az ellenkező
oldalra
dőlnék.*»

Micsoda vihar! És mi Robival egy szál kenuban a Duna közepén! Hullafáradtan, hiszen Szentgotthárdtól indultunk a Rábán, aztán következett Győr meg a Mosoni-Duna, és most itt, Esztergom alatt, a Nagy-Dunán, égis éris hullámok között!

– Húzd! – üvöltöm előre.

Robi erejét megfeszítve küzd a viharral. A kenu féloldalra billen. Megkapaszzkodunk. Ugyanaz suhan át az agyunkon: itt a vég! Utolsó rémületünkkel az ellenkező oldalra dőlnék. A csónaktest visszafordul, ismét egyenesben vagyunk.

«*Pörög
a csónak
a folyó
közepén.*»

– Megúsztuk! – fújjuk ki egyszerre a levegőt. Újra evezni kezdünk, a tizenhét évesek kitartó szívósságával. Vadul cikázó szél korbácsolja a vizet a csónakunkba. Szemközt rémisztó látvány: egy szlovák uszály közeledik himbálódzva, fedélzetén három hadonászó matrózzal. Most hátba kap bennünket a vihar. Nem tudjuk többé irányítani a kenu. Pörög a csónak a folyó közepén. Istenem, nekicsapódunk az

uszálnak? Szerencsénk van, elsuhanunk a remegő óriás mellett. A tajték fülsiketítő robajjal zúdul a nyakunkba. Egy hullám kitepi Robi kezéből a lapátot. Látom, ahogy szegény fiú rémülten kap utána. De már hiába..

Fejünk fölött fölhasad az éjfékete égbolt, és ömleni kezd az eső. Ebben a pillanatban kenunk megrázkódik, majd kiemelkedik a hullámokból. Egy leküzdhetetlen áramlat ijesztő sebességgel tolni kezd bennünket előre a habkaréjba, s mi eszeveszett félelmünkben behunyjuk a szemünket. Felkészülünk rá, hogy a következő pillanatban az örvénylő víztömegbe csapódunk. El is indul velünk kenunk a tátongó mélység felé. Ám a szédítő zuhanás végén váratlanul szilárd felületbe csapódunk. A csónak azonnal kettéreped, s hirtelenjében egy homokzátonyon találjuk magunkat. Körülöttünk kicsavart fákat nyaldos a méregzöld víz, a földnyelvet nyálkás hínárpaplan borítja vastagon.

Hosszú percekig csak fekszünk, kimerülten lihegünk, és hallgatjuk a szélrohamok tombolását. Talán egy negyedóra is beletelik, mire feltápászkodunk, és egymásra tudunk vigyorogni. Élünk!

Körülpillantunk. Hol lehetünk? Ezt a környéket nem ismerjük. Holdbéli tájnak tűnik, miután keresztülsöpört rajta a vihar. Vajon a magyar vagy a szlovák oldalon vetett partra bennünket a víz?

Nem tudjuk. Behúzódunk a fák közé, s várjuk, hogy elvonuljon a pusztító fürgeteg. Elszunnyadunk, életünk legszebb álmát álmodjuk. A Duna csendes és szelíd, s mi kikötünk egy selymes, aranyszínű homokkal borított szigetecskén...

Órák telnek el, mire felébredünk. Éjjeli sötétbe burkolózik a világ. Valahol messze egy keresőhajó lámpája imbolyog. Feltápászkodunk, üvöltetni kezdünk. Ugrálunk, integetünk. Így is háromnegyed órába telik, mire ránk találnak.

«*El is
indul
velünk
kenunk
a tátongó
mélység
felé.*»

Húsz éve történt mindez. Robi azóta Svédországban él. Egy zenei kiadónál dolgozik, lemezborítókat tervez. Évente egyszer hazajön. Olyankor mindig találkozunk, és együtt idézzük föl a délutánt, amelyen a háborgó Duna az Esztergom alatti Helemba-szigetre vetett bennünket. Lúdbőrzik a hátunk, miközben percről percre újraéljük a szívszorító kalandot. De végül mindketten arra a következtetésre jutunk, hogy csodálatos élményben volt részünk.

Bizony, amit ma rémesnek és kibírhatatlannak érzel, arra sok-sok év múlva talán jó szívvel gondolsz majd vissza. Aki ezt nem hiszi, az hallgassa csak meg, hogyan emlékeznek vissza a mai nyolcvan-kilencven évesek a huszadik század nehéz évtizedeire. Pedig háború is volt, szegénység, és őrült kormányok uralkodtak. Ők azonban akkor voltak fiatalok, szépek, szívósak, szerelmesek!

Képes vagy rá, ha úgy gondolod.

GÁBOR

*« Féltem,
hogy rám néz,
és a tekintetéből
csak azt
a kérdést
olvasom ki,
hogy mit köhög
ez a bolha? »*

Nagyon tetszett nekem az a kislány a hajdúszoboszlói diáktáborban. Beleestem, mint légy a tejbe. Göndör, hosszú, sötétbarna haj keretezte kedves kis babaarcát, amelyből fekete szemek villantak elő. Még most is hangyák szaladgálnak a hátgerincemen, ha rágondolok. Hú!!! És ami az érzéseimet különösen felizzította iránta: Katalinnak hívták, mint anyámat.

Sajnos igen félénk... Mit félénk?! Gyáva gyerek voltam. Nemcsak a lányokat nem mertem megszólítani, akik tetszettek, de nagyon féltem a kutyáktól, a tanároktól, a nagyhangú fiúktól, meg attól is, hogy hangosan szellentek mások előtt. A szépséges Katalinhoz sem mertem szólni, csak néztem reménytelenül, mint szerelmes zsiráf a toronydarut: ó, te elérhetetlen! Néztem és kiszáradt a szám.

„Menj oda hozzá, te barom! – mondtam, mert így becéztem magamat, ha ketten voltunk: én

meg én. – Menj, és szólítsd meg! Micsoda egy mamlasz balfék vagy! Kérdezz tőle valamit! Vagy legalább írd egy verset, és add oda neki! Az ilyesmi leveszi a lányokat a lábukról, mint Sanyit az influenza.”

Na, és mit gondoltok, mit csináltam? Semmit.

Nem mertem megszólítani. Félttem, hogy rám néz, és a tekintetéből csak azt a kérdést olvasom ki, hogy mit köhög ez a bolha?

Hiba volt. Hinni kellett volna magamban. Oda kellett volna lépni hozzá. Mondani valamit. Legalább el kellett volna hívni sétálni a parkba.

Ki tudja? Talán életre szóló szerelem lehetett volna belőle. Szerelem, házasság, három gyerek, örök vidámság, nevetés, dal, kirándulás, élmények, szép nyári esték a diófa alatt, és téli esték a kályha mellett, mikor a gyerekeinknek elmeséljük, hogyan ismerkedtünk meg. Muskátli az ablakban, rántott csirke vasárnap az asztalon, kutya-kaka a kertben, meg a vidéki élet egyéb szépségei.

Csak arra kellett volna gondolni, hogy képes vagyok megszólítani, és elviselem, ha elutasít.

Nem lett volna szabad félni a kudarctól. Mert ha akkor megszólítom, lett volna rá esély, hogy összebarátkozunk, együtt járunk, ő is megszeret engem, s később együtt élünk boldogan, de ezt már részleteztem.

Így, hogy nem bíztam magamban, s nem szóltam hozzá, nem maradt semmi esélyünk.

Soha többet nem találkoztunk.

Ha valamit meg akarsz tenni: felelésre jelentkezni, hogy gyöngye jegyeidet kijavítsd, vagy elindulni egy versenyen, egy vetélkedőn, vagy megtanulni egy hangszeren játszani, egy idegen nyelven beszélni, vagy felvételezni egy nehéz iskolába, vagy megszólítani egy lányt, egy fiút, aki tetszik

«

*Soha
többet
nem
talál-
koztunk.*

»

neked, vagy meg akarsz tenni bármi mást, ami nehéznek vagy szinte lehetetlennek látszik, akkor mondd hangosan:

„KÉPES VAGYOK RÁ!”

Üvöltsd, ha egyedül vagy az erdő mélyén, vagy a tenger szélén:

KÉPES VAGYOK RÁ!

Nézz kemény és könyörtelen tekintettel a saját szemedbe a tükör előtt, mint kedvenc vasöklű filmhősöd szokott nézni azzal a gülüszemével, s úgy mondd: **KÉPES VAGYOK RÁ!**

Mert:

KÉPES VAGY RÁ, HA ÚGY GONDOLOD.

A túlélés alapvető kulcsa mindenféle helyzetben az, hogy soha ne nézz ki kajának.

GÁBOR

Ezt egy erdőőr mondta a turistáknak. A parkban ezerötszáz fekete medve kószált. Az őr csak azért jegyezte meg udvariasan a fentieket, mert néhány autós parklátogató úgy gondolta, hogy kiszállnak a kocsiból sétálni. Sétálni lehet, mondta az őr, de **a parkban a túlélés alapvető kulcsa mindenféle helyzetben, hogy soha ne nézzenek ki kajának.** Mert a fekete medve ugyan általában nem támad az emberre,

«*Ismersz*

olyan

gyereket,

akit

mindenki

cikizhet az

osztályban. »

de ha valaki megijed tőle, és sikoltozik meg futni kezd, akkor a hatalmas medve esetleg egy sebzetten menekülő őzikének nézheti, és ebéd tálalva a macinak. A tanácsot azonban nem csak a vadaktól hemzsegő nemzeti parkokban érdemes megfogadni. Tuti, hogy ismersz olyan gyereket, akit mindenki cikizhet az osztályban vagy a suliban, akire mindenki rászállhat, mert szinte soha nem vág vissza. Hagyja, hogy szívassák. Legfeljebb vigyorog udvariasan. Lehet, hogy néha te is ilyen vagy? Én gyakran viselkedtem így. A bölcsesség tehát nekünk is szól: **a túlélés alapvető kulcsa mindenféle helyzetben, hogy soha ne nézzünk ki kajának.**

Azaz áldozatnak. Nyuszinak. Érted?

Tizenegy éves lehettem, amikor...

Ezt a történetét először mesélem el, pedig ötven éve fáj.

Szóval tizenegy éves lehettem vagy tizenkettő.

Anyám elküldött tejért. Akkor még volt tejbolt, mert nem létezett se zacskós, se dobozos tej. Egyébként három forint volt a tej literje.

Egy kis kannával mentünk minden nap megvenni a tejet. Aznap én voltam a soros.

A boltos néni teletöltötte a kannámat, és én elindultam haza. Óvatosan mentem, ki ne lötyögjön a tej. A Rákóczi és Vasvári Pál utca sarkán, a cipészzet előtt ültek a suszterek. Pihentek. A nyíregyháziak, legalábbis az idősebbek tudják, miről beszélek.

Volt egy furcsa gyerek Nyíregyházán. Mindig az út közepén ment és fütyörészett. Nagyon vadnak és erőszakosnak látszott. Akibe tudott, abba belekötött. Sokat verekedett. Nem tudtam, hogy az agyával van-e valami baj, vagy csak egyszerűen kegyetlen. Ha megláttam, széles ívben kikerültem.

A tejeskannámmal már elhagytam a cipészeket, amikor a fiú elém lépett az úttestről.

„Mit mondtál az anyámrá?” – kérdezte, és teljes erőből pofon vágott.

Megtántorodtam. A kanna kiesett a kezemből, a tej kiömlött. A fiú röhögve elfutott.

A cipészek közül sokan szidták a fiút, és sajnálkoztak. Nem segíthettek. Többségük háborús rokkant volt fél lábbal vagy láb nélkül.

Sírva mentem haza.

Természetesen soha semmit sem mondtam a verekedős fiú anyjára. Ez a vádaskodás csak a pofonhoz kellett neki. A furcsa fiú ugyanazt csinálta, mint a farkas *A farkas és a bárány* című mesében. A farkas kérdéseire a bárány jól válaszol, a farkas mégis megeszi. Megeszi, mert

«„Mit mondtál
az anyámrá?”

– kérdezte,

és teljes erőből

pofonvágott. »

a bárány az bárány, békésen béget, a farkas meg farkas, és bárányt öl. Azóta sokat gondolkodtam, mit tehettem volna? Mit mondhattam volna?

Azt hiszem, hogy ott, akkor semmit.

Nyilván rám pillantott az úttestről, ahol menetelt, és látta, hogy „kajának nézek ki”.

Talán, ha egyik kezemben a kanna van, a másikban meg egy bot...

Talán, ha megállok a bolt előtt üldögélő cipészek között, s megvárom, míg elmegy...

Talán, ha megtanulok egy önvédelmi sportot, amiről *Az öcsém zseni* című regényemben Tom is álmodozik, mikor Digó megalázza.

Azt hiszem, jó, ha pontosan tudjuk, ki az, aki kajának nézhet minket. Mert ha tudunk róla, ha ismerjük, akkor felkészülhetünk a megjelenésére. Számíthatunk rá, és védekezhetünk ellene. Akkor veszélyes ellenfélnek fog nézni, és nem egy báránykának, akit felfalhat.

A túlélés alapvető kulcsa mindenféle helyzetben, hogy soha ne nézz ki kajának.

De kérlek, te se nézz kajának senkit. Akkor sem, ha úgy néz ki. Fordulj el, és egyél inkább egy szendvicset.

A tett halála az okoskodás

GÁBOR

Nem a gondolkodás! Az okoskodás. Nem ugyanaz. Gondolkodni minden döntésünk, cselekvésünk előtt kell. Okoskodni, akadékoskodni, kukacoskodni nem bölcs dolog. Akadályozza, hogy megtegyünk valamit. Meséltem már Katalinról, akit tizenöt éves koromban a hajdúszoboszlói diáktáborban nem mertem megszólítani. Veled is megtörténhet hasonló.

Ilyenkor sokan addig okoskodnak, hogyan fogják meg a madárkát, míg az el nem repül.

Vajon, ha megszólítom, nem fogja felhúzni az orrát, és otthagyni, mint macska a vizeskádát? Mert akkor aztán még nehezebb

lesz becserkészni. De talán, ha valami szép dolgot mondanék neki, nem fordulna el. Valami költőit. Például:

« *Ha
megszólítom,
otthagy,
mint macska
a vizes-
kádát.* »

„Szép időnk van!”

Vagy: „Ma szép az időnk.”

Vagy: „Az időnk szép ma, nem?”

Butaság! Minden hülye srác ezt nyögi.

Valami személyeset kellene inkább...

„Szia! Hogy érzed magad a táborban?”

Baromság! Azt fogja mondani, hogy kösz, jól, és elhúz, mint a vadlibák.

Talán egy egészen hétköznapi, természetes dologgal kellene kezdeni...
„Vágod, mit burkolunk ma?” Vagy magyarul: „Nem tudod, mi lesz az ebéd?”

Jó, ezt megkérdezhetem, de mi van, ha azt válaszolja, hogy: gulyásleves krumplisztával?

Arra mit mondjak? Hogy „azt bírom”? És ha ő utálja?

Mondjam azt, hogy utálok? És ha ő szereti?

De ha el is kezdünk beszélgetni, utána mi lesz?

Hívjam el sétálni a parkba? A többiek rögtön kiszúrják, mi a szitu, és menni fog a szöveg:

„Na, mi volt Bélus? Parkoltatok? Parkoltatok?”

Oszt’ meddig jutottál?”

Undorító! Mintha az ember csak azért hívná el valakit a parkba, hogy... izé... Szóval azért.

Egyébként valószínű nem is jönne el velem a parkba.

És ha mégis...? Talán megfoghatnám a kezét. Csak úgy véletlenül hozzáérnék, aztán hátha nem húzza el...

Aki olvasta a Katalinnal kapcsolatos történetemet, az tudja, hogy nem jutottam a parkig. Még a megszólításig sem. Nem bíztam magamban, és addig okoskodtam, míg haza kellett utazni, s elszállt az alkalom, elmúlt a lehetőség.

Istenem!

Mennyi lehetőség roppen el a semmibe, mert okoskodunk!

Próbáljak javítani matekból? És ha megint bezúgok? És ha Gyök Albin tanár úrnak rossz kedve lesz? És ha Csipike nem tud sügni? És ha, és ha, és ha, és ha?

Jelentkezzem a bajnokságra? És ha bodys Boldi megint azt mondja, hogy a bolha ne köhögjön? És ha benevez, de náthás leszek? És ha minden oké lesz, de én leszek az utolsó? És ha, és ha, és ha, és ha?

Legyek autószerelő, ami tetszik? És ha nem vesznek fel a szak-

*« addig
okoskodtam,
míg haza
kellett utazni,
s elszállt az
alkalom »*

középbe? És ha felvesznek, de kibukom?
És ha elvégzem, de annyi autószerelő
lesz, hogy nem kapok munkát? És ha, és
ha, és ha, és ha?

Nem mondom, hogy minden ötletedre
ugorj, mint bika bá' a vörös posztónak.
De ne tétovázz annyit, ne bizonyta-
lankodj folyton!

A tett halála az okoskodás.

Amit meg akarsz csinálni, azt meg tudod
csinálni.

És ha mégsem, akkor mi van?

Ha megpróbálsz, van esélyed, hogy sike-
rül, amibe belefogsz, és van esélyed, hogy
nem sikerül.

Ha nem próbálsz meg, akkor az esélyed
a sikerre: NULLA.

Sőt: nulla nulla!

Astalavista, baby!

« *Ne tétovázz
annyit,
ne bizonytalankodj
folyton!* »

A türelem keserű, de a gyümölcse édes.

GÁBOR

Gyakran megkérdezik tőlem a gyerekek az író-olvasó találkozókön, hogy mennyi idő alatt készül el egy regény, és élvezem-e közben a munkát. Ilyenkor elmondom, hogy két-három hónap kell egy könyv megírásához, ha reggeltől estig a regényen dolgozom, és néha élvezem a munkát, néha pedig szenvedek.

Az persze túlzás, hogy szenvedek.

«*Minden
reggel azzal
kezdem
a munkát,
hogy elolvasom
az addig
írottakat,
s ellenőrzöm,
javítom,
átfogalmazom.*»

Inkább türelmetlenségnek mondanám az érzést, ami időnként elfog. Amikor már eltelt három-négy hét, és a regény negyedénél sem tartok, gyakran úgy érzem, képtelen vagyok befejezni a történetet. Minden reggel azzal kezdem a munkát, hogy elolvasom az addig írottakat, s ellenőrzöm, javítom, átfogalmazom. Azzal győzködöm magam, hogy ez a napi újra- és újraolvasás fontos a javítások miatt, és hogy felidéz- zem magamban a hangulatot, az érzelmeket, az iz- galmat, az ihletet, amely lendületet ad a történet folytatásához. De valójában csak az időt húzom, hogy minél később kelljen folytatni az írást, amihez, mint minden alapos munkához, figyelem, fegyelem,

és nagy-nagy türelem kell. Úgy folytatni a történetet, hogy gördülékenyen illeszkedjen az előzményekhez, olyan szavakat találni, amelyek pontosan és érdekesen, érzékletesen éppen azt fejezik ki, amit ki akarok fejezni, és még arra is figyelni, hogy te is könnyedén megértsd.

A türelem keserű, de a gyümölcse édes.

Amikor persze kész a könyv, akkor pihegek és örülök. Olyan gyerek voltam, aki szerettem volna hipp-hopp gyorsan megcsinálni, amit kellett, s élvezni az eredmény örömét. Gyorsan megtanulni a leckét, hogy nézhessem a tévét. Gyorsan kiolvasni egy könyvet, hogy megismerjem a végét. Gyorsan kiérni a sóstói tóra, hogy minél hamarabb fürödhessenek. Gyorsan megcsinálni a palacsintát, hogy minél hamarabb ehessek. Még ma találkozni Zsuzsikával, hogy... szóval, hogy találkozhassunk.

Hamar kiderült, hogy a hipp-hopp munkának keserű a gyümölcse.

Ha gyorsan „megtanultam” a leckét, reggelre már nem tudtam, és jött a karó. Ha csak átrohantam egy könyv szövegén, a felét sem értettem, élveztem. Sóstóra nem lehetett kirohanni, mert hat kilométerre volt, és a villamos akkor még csak döcögött. Fél óráig tartott az út. Legfeljebb idegeskedtem a lassúság miatt. És a palacsintát sem csaphattam össze, mert sületlen, ehetetlen maradt. Zsuzsikáról már nem is beszélek, mert ha sürgettem, zaklattam, hogy mikor randizunk már, mit húzza az időt, sürgős puszkodni valóm van vele, akkor néha egyáltalán nem is találkozhattunk. Megsértődött.

A türelem keserű, de a gyümölcse édes, ha megvárod, míg beérik.

Ha nincs türelmed, és éretlenül szakítod le a fáról, nem fog ízleni, csak kárba vész.

«*Ha sürgettem,
zaklattam,
hogy mikor
randizunk,
akkor néha
egyáltalán
nem is
találkozhattunk.
Megsértődött.*»

A sikeres,
 boldog ember az,
 aki reggel felkel,
 este lefekszik,
 és közben azt csinálja,
 amihez kedve van.

«Az a négy
 év nem volt
 örömmámor, de
 lidércnyomásnak
 megjárta.»

Amikor azt mondtam a szüleimnek tizenkét éves koromban, hogy költő akarok lenni, körberöhögtek. Nem haragszom rájuk. A szülők jót akarnak a gyerekeiknek, és apáméknak is igazuk volt a maguk szemszögéből: a költői mesterség nem az a „szakma”, amellyel meg lehet keresni a zsíros kenyérré válót. A parizeres vajas kifliről már nem is beszélve.

Úgyhogy a költészet maradhatott a hobbim, de szakmát tanulni elküldtek Debrecenbe, az építőipari technikumba. Az a négy év nem volt örömmámor, de lidércnyomásnak megjárta. A középiskola után következett az élet. Munka, tanulás, család, ahogy szokás.

Az álmomról azonban nem mondtam le. És az álmok, a célok csak akkor tűnnek el teljesen az életünkből, ha végleg lemondunk a megvalósításukról. (Emlékszel? **Képes vagy rá, ha úgy gondolsz.**)

Harmincéves koromra elértem, hogy az írás (az újságírás) lett a főfoglalkozásom. Negyvenéves koromban már a regény- és a filmforgatókönyv-írás töltötte ki napjaim egy részét. Ötvenéves koromra övék lett a főszerep, és hatvanévesen **reggel felkelek, este lefekszem, és közben azt csinálom, amihez kedvem van.** (Például gyakran gondolok

rád, s arra: vajon miről írnak, hogy neked segítsék boldogan élni. Ez a gondolat feldob engem.)

Most kinevetsz, hogy csak hatvanéves koromra értem el azt, amiről tizenkét évesen álmodtam? Igaz, lustaságom, hanyagságom, hiúságom, a családot életben tartó pénzhajsza gyakran eltérített igazi utamról. De azért nem kell nevetni. Egyrészt még van hatvan évem, hogy boldogan éljek (most egy picit kuncoghatsz, de ne vegyem észre!), másrészt te sokkal hamarabb igazolhatod a mondást, amely szerint: **sikeres, boldog ember az, aki reggel felkel, este lefekszik, és közben azt csinálja, amihez kedve van.**

Remélem, több esélyed van, hogy a neked megfelelő és kedves foglalkozást kiválaszd. Remélem, szüleid, tanáraid támogatják valódi képességeid kibontakozását. Az tuti, hogy több a lehetőséged azt tanulni, amit szeretsz. (Például az iskolában, a könyvtárakban és az interneten!) És a zsíros kenyér – bocsánat! a vajás kifli párizsival – könnyebben az asztalodra kerül, mint negyven éve kerülhetett. És ha mindezek ellenére tíz-húsz év múlva mégsem azt csinálod reggeltől estig, amihez kedved van, akkor állj a tükör elé! Állj oda, és nézz a szemedbe! Közben pedig kérdezd meg attól az Arctól, akit látsz, hogy: lusta voltál? Hagytad magad eltéríteni az álmodtól? Fontosabb volt az igazi céloknál, hogy pénzt keres mindenféle újabb vakakra, amit rád sóztak a reklámok? Fontosabb, hogy másoknak tetsszél, mint saját magadnak? Holnaptól új életet kezdesz! Világos? Tervet készítesz arra, hogyan érheted el a valódi sikert, a boldogságot. Azt, hogy **reggel felkelj, este lefeküdj, és közben azt csináld, amihez kedved van.** Így lesz? Megígéred?

Sem én, sem más nem fogja számon kérni tőled, ha nem tartod be, amit magadnak ígértél.

Egyetlen ember vonhat csak kérdőre téged. De ő lesz a legkegyetlenebb és a legkíméletlenebb veled szemben húsz-harminc év múlva.

Azt kérdezed, ki lesz az az egy ember?

Te leszel az.

«Állj a

tükör elé,

és nézz a

szemedbe! »

Nem az a fontos,
hogy honnan jössz,
hanem az,
hogy hova mész.

GERGELY

Úgy beszéltek, volt egyszer egy kisfiú, aki egy rozoga istállóban született néhány tehénke, bárány és csacsi mellett. Harmincéves koráig ácsként dolgozott, aztán egyik napról a másikra csodálatos dolgokat kezdett művelni. Egy menyegzőn például borrá változtatta a vizet. Aztán sorra gyógyította a bélpoklosokat, a gutaütötteket, a vérfolyásosokat. Vakoknak és némáknak adta vissza az egészségét, sőt feltámasztotta egy asszony fiát, egy gazdag polgár tizenkét éves kislányát, és egy olyan férfinak is visszaadta az életét, aki már négy napja halott volt! Eközben ezreket lakatott jól egy kevéske hallal és kenyérral ez a csodatévő ács, aki járni is tudott a vízen. Egyeseknek ez persze nem tetszett, ezért elfogták, és halálra ítélték. Végül egy füledt áprilisi délutánon keresztre feszítették a Koponyák hegyén, pedig három éven keresztül szüntelenül csak a szeretetről és a megbocsátásról beszélt az embereknek. Halálakor

sötétség borult a világra, és a sírokból halottak jöttek föl kísérteni. Sőt, harmadnapra maga a férfi is feltámadt, hogy később, sokak szeme láttára, felszálljon a mennybe.

Kétezer éve ő az egyik legismertebb ember a világon. Egy istállóban született, elképzelhetetlen nyomor-

«*Vakoknak
és némáknak
adta vissza
az egészségét.*»

ban, s ma mégis ott találjuk számtalan keresztény templomban a szobrát vagy a képét, és emberek százmilliói mormolják a nevét nap mint nap.

Mit akarok mindezzel mondani? Hm. Egyszerű: sose azt nézd, hogy valaki milyen családból származik, milyen iskolákban tanult, mekkora szobája és hány doboz legója volt! Ez mind nem érdekes! Azt nézd, hogy mit tud, mik a céljai és milyen ember!

Kit érdekel, hol és kitől tanult teniszezni egy srác, ha kiszalad a füre és végigveri Wimbledonnt? Ki kéri el a diplomáját annak az operaénekesnek, aki felsétál a színpadra, kinyitja a száját, és „odapakol” egy olyan Bánk bánt, hogy a jegyszedő nénit is úgy kell felmosni az Operaház kövezetéről? Számít az, hogy volt-e gyerek-szobája festőállvánnyal annak az ürgének, akinek minden festményét milliókért akarja megkaparintani a híres párizsi Louvre képtár? De ne csak a híres emberekről beszéljünk! Az a kiváló autószerelő, csodálatos tanár vagy jó cukrász, aki a faluszéli putriban született és a kútnál mosakodott, hajszálnyival sem ér kevesebbet, s nem dolgozik rosszabbul, mint a háromszáz milliós villából jött társa.

Jézus személye és története százmillióknak ad erőt megpróbáltatásaik elviseléséhez. Neked pedig az adjon erőt a céljaid felé vezető úton, hogy amikor kilépsz az életbe, nem a gyerekszobád vagy a gyerekszobád hiánya számít, s nem apád, anyád hivatala, méltósága, doktori címe. Még senki sem lett okosabb attól, amit az apja tudott. Tiszta lappal indulsz. Kizárólag az számít, amit itt és most produkálsz! Lényegtelen, honnan jössz. Mindenki az alapján ítél meg, milyen munkát végzel, milyen ember vagy, s merre tartasz!

«*Kit érdekel,
hol és kitől
tanult
teniszezni
egy srác,
ha kiszalad
a füre,
és végigveri
Wimbledonnt?*»

Semmi sem különösen nehéz, ha kis munkákra osztod.

GÁBOR

«*Alkatrészekre*

szedné a kocsit,

az öt-tíz kilós

darabokkal

elsétálna

ötven méterre,

s ott ismét

összerakná. »

Ha akadna egy őrült milliárdos, aki meghirdetné: annak adja csodálatos sportautóját, aki ötven méterrel odébb viszi a kéttonnás járgányt úgy, hogy nem indítja be a motort, s nem tolja, nem húzza a gépkocsit, de darut sem használhat – ki nyerné meg a versenyt?

Henry Ford, a híres amerikai gépkocsigyártó cég alapítója biztosan.

Nyilván alkatrészekre szedné a kocsit, az öt-tíz kilós darabokkal elsétálna ötven méterre, s ott ismét összerakná.

Ő vezette be például az autógyártásba a szállítószalagot. Attól kezdve nem a munkások szaladgáltak az autóba szerelni a motort, a tengelyt, a kerékabroncsot, a kereket, a kormányt és a többi, hanem a szállítószalag hozta eljűk a következő feladatot. Így tudott Ford nagyon sok autót csinálni, és persze *megmilliomosodni*.

Talán te is szoktál gondolkodni azon, hogy az életedben hatalmas dolgokat kell véghezvinned, és azokat nem lehet varázslattal, egyik pillanatról a másikra kipattintani a semmiből.

S bármilyen nagyoknak látszik majd egy-egy feladat, meg tudod csinálni. Mert **semmi sem különösen nehéz, ha kis munkákra osztod.**

Már túl is vagy egy-két fantasztikus teljesítményen! Tudtad? Ugye nem? Pedig ezek nem aprócska dolgok voltak, hanem évekig tartó erőfeszítéseid eredményei. Azt kérdezed, mire gondolok? Például megtanultad az anyanyelvedet. Kellott hozzá négy-öt év kemény munka, és rengeteg segítség. Ez semmi? Aztán a tehetetlen csecsemőből, aki voltál (meg voltam én is), egy szuperbonyolult és finom mozgásokat is könnyedén végrehajtó gyerek lett! Fel tudod fogni, mennyi próbálkozás, kudarc, kísérlet, gyakorlás kellett ahhoz, hogy a hasára fordulni sem tudó kis böngőmasinából egy két keréken száguldozó, a labdát könnyedén elkapó, vagy a fára majomként felkapaszkodó kölyök legyen? Ha visszanezel az életedre, megnézed a régi fényképeket vagy megkérdezed a szüleidet, megérted, hogy minden nap fejlődött egy kicsit. Azaz a szervezeted, agyad kis munkákra osztotta be a nagy feladatot, hogy a gügyögő babából értelmes, mozgékony nagy gyerek, azaz ember legyen.

És még előtted van néhány dinoszaurusz nagyságú feladat: egy-két nyelv és szakma megtanulása, a felnőtt életed kialakítása, az egészséged megőrzése, családalapítás és családfenntartás...

Ha majd úgy érzed, hogy egy-egy hatalmas dologgal nem tudsz megbirkózni, ülj le, csukd be a szemed, aztán gondold arra, hogy **semmi sem különösen nehéz, ha kis munkákra osztod.**

És jó, ha ekkor még eszedbe jut három bölcsesség:

Egy kínai: A tízezer mérföldes út is az első lépéssel kezdődik.

Egy amerikai: Mindig könnyű megtenni a következő lépést, és mindig lehetetlen *megtenni két lépést egyszerre.*

Egy angol: Ne féljünk nagyot lépni, ha ez tűnik szükségesnek. Két kis ugrással nem jutunk át a szakadékon. (Nem hiszed? Próbáld meg! Jaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaj! Zuhanoooooooooooooook! Puf!)

«*A tízezer
mérföldes
út is
az első
lépéssel
kezdődik.*»

A zseni egy százalék ihlet és kilencvenkilenc százalék veríték.

GÁBOR

«*Mindenki*

zseninek

születik.»

Akikkel már találkoztam az író-olvasó találkozók valamelyikén, azok tudják, hogy ez a kedvenc mondatom. Meg szoktam kérdezni a jelen lévő gyerekektől, hogy mit jelent. Egy-kettő közülük mindig pontosan tudja. Úgyhogy bízom benne, megérted.

Mindenki zseninek születik. Mikor világra jövünk, sokféle képesség rejtőzhet bennünk. Biztosan van bennünk például sporttehetség. Persze hogy melyik sportágban, az testünk felépítésétől is függ. Arra is meg mernék esküdni, hogy mindenki van valamilyen művészi tehetség. Talán kisebb, talán nagyobb, de van. Hiszen mi kell a művészi kifejezéshez? Képzelet? Az minden kisgyereknek van. Indulat? No, az is akad. Néha több is, mint kellene. S kell még a kedv, a hajlandóság ahhoz, hogy a művész magáról beszéljen, önmagát kifejezze szavakkal, mozgásban, éneken vagy éppen játékban. Bizony ez is jellemző a kicsikre, s a nagyobbra is. Azt, hogy milyen fajta az a művészi tehetség, nem tudom. Zenei? Írói? Festői? Tánc? Színészi?

Folytathatnám a sort, hogy milyen területeken lehetünk még tehetségesek, de nem ez a lényeg. Az a lényeg, hogy ebből a sok-sok fajta tehetségből mi marad meg ifjú, s pláne mi marad meg felnőttkorunkra.

Örülhetünk, ha egy-két képességünket megőrizzük, s nem veszítjük el. De az az egy-kettő elég is.

A képesség megmaradásához az kell, hogy valaki észrevegye: nézd csak, milyen ügyesen mozog ez a gyerek? Nézd csak, milyen szépen rajzol! Figyeld már, hogy vág az agya? Micsoda képzelete van ennek a kölyöknek! Izgalmasabban folytatta a mesét, mint maga az író. S hogy számol ötévesen! Jó a hallása! Hároméves, és már pontosan visszaénekelte a dallamot.

Bizony nagy dolog, ha egy felnőtt vagy egy idősebb testvér felfedezi a kisgyerek tehetségét. Mert akkor már „csak” két fontos teendő van. Az egyik, hogy a tehetséges gyerek maga is szeresse azt csinálni, amihez tehetsége van. Ha ügyesen rajzol vagy zongorázik, akkor ne reggeltől estig a macskáját nyomorgassa a kertben. Ha a legjobban úszik az iskolában, akkor ne a számítógépes játékaival szórakozzon minden szabad idejében.

A másik teendő... Nos, a másik még fontosabb. Hogy ne csak kedve legyen a tehetségét fejleszteni, de ereje, energiája, kitartása is éveken át. Mert a **zseni egy százalék ihlet és kilencvenkilenc százalék veríték.** Azaz munka, edzés, gyakorlás, tanulás. Egyik vagy másik, attól függően, hogy melyik fajta tehetséghez mi szükséges. Az úszáshoz hajnali kelés, és sok ezer méter a medencében. A tanári munkához szorgalmas tanulás a tananyagon kívül is. A zenéléshez rengeteg gyakorlás, gyakorlás és gyakorlás.

Nincs olyan zseni, akinek az életéből kimaradhatott a veríték, és így lett a legnagyobb. Mozartot, aki már kisgyerekként a császárnak játszott, és zseninek tartották, az apja reggeltől estig tanította, s legfeljebb enni állhatott fel a zongorától. Einstein, a világhírű fizikus, még ebéd közben is jegyzetelt, problémákat oldott meg, gondolkodott.

A legjobb akarsz lenni valamiben? Szeresd, tanuld, gyakorold!

A zseni egy százalék ihlet és kilencvenkilenc százalék veríték.

«*Fontos,
hogy magad is
szeresd azt,
amit csinálsz*»

Ha az ember a fejébe
önti pénztárcáját,
azt senki
nem veheti el tőle.

A tudásba
befektetett pénz fizeti
a legnagyobb kamatot.

Valóban így van?

Vegyünk egy egyszerű példát!

Ha volna hárommillió forintod, mire költenéd?

„Vennék egy autót!” – mondja Saci, az egyik unokám.

„Elmennék Svédországba, és megtanulnék svédül!” – mondja Benedek, a másik unokám, aki szerelmes lett a svéd nyelvbe. (Meg egy Ingrid nevű szőke svéd kislányba is, akivel együtt nyaralt Sopronban.)

Oké! Gondolkozzunk!

Sacinak igaza van? Az autó jó dolog. Visz innen oda, meg onnan ide. Mehetnének vonattal is, busszal is, de autóval kényelmesebb. Az megér annyi pénzt. Vagy nem? Persze az autót ellophatják. Vagy összetörik. Akkor ugrott a zsozsó.

Ha Bence megtanul svédül a hárommillióból, akkor nincs autója, de ha nagy lesz, elmehet tolmácsnak meg fordítónak. Svédről magyarra, magyarról svédre fordít. Érdekes feladat. Naponta, a többi munkája mellett keres vele, mondjuk ötezer forintot. Ez egy évben egymillió kétszázezer forint. Tíz év alatt tizenkétfélmillió.

Igaza volt kétszázötven éve Benjamin Franklinnek, a nagy amerikai tudósnek, a villámhárító feltalálójának? **Ha az ember a fejébe önti**

pénztárcáját, azt senki nem veheti el tőle? A tudásba befektetett pénz fizeti a legnagyobb kamatot?

Naná! Az autót ellophatják Sacitól, meg össze is törhetik, de Bence svédnyelv-tudása megmarad. És ha a számítógépes programozást tanulod meg? Vajon az többet ér, mint ha megveszed a kedvenc énekesed összes CD-jét és DVD-jét? Az egyikből, a programozásból megélsz a világ bármelyik csücskében. A másikat meg élvezed: hallgathatod, nézheted reggeltől estig. Melyik a jobb befektetés? Fogós kérdés! Ha elvégzel például egy orvosi egyetemet, az nagyon sokba kerül a szüleidnek, meg az országnak, meg neked is. Hat év tanulás, kemény munka. Abból az összegből egy emeletes házat is lehetne építeni hat szobával, három fürdőszobával, medencével! Micsoda élvezet! Mindenkinek külön szobája lenne. Neked egy saját fürdőszobád! Az emeleti erkélyről le lehetne csúszni a medencébe! A ház fűtése, világítása, fenntartása persze nagyon sokba kerülne. Lehet, hogy hamarosan el kellene adni a palotát, hogy az adósságokat kifizessétek.

Ha azonban elvégzed az egyetemet, és nem csak okos vagy, de szorgalmas is, akkor ezer és ezer emberen segítsz, megmented az életüket, és tíz év múlva megépítheted álmaid házat, amelynek a fenntartása nem lesz gond. De ne beszéljünk milliókról! Ha van kétezzer forintod, akkor is el kell döntened, hogy egy könyvet veszel olyan témáról, ami érdekel, vagy valami finom falnivalót a gyorsétteremben. Az egyikből tanulhatsz, a másikból felszedsz fél kilót a hasadra vagy a fenekedre.

A döntés a tiéd.

*«Abból
az összegből
egy emeletes
házat is
lehetne
építeni
hat
szobával.»*

Ha az ember a fejébe önti pénztárcáját, azt senki nem veheti el tőle. Egyszer, nem is olyan nagyon régen, pontosan az 1956-os forradalom leverése után sok százezer magyar hagyta el a hazáját, mert gonosz, rossz emberek uralkodtak a népen. Nem volt a menekülőkkel más, mint néhány ruhadarab, családi fotó, gyerekjáték és egy darab kenyér. Aki a menekülése előtt itthon tanult, de legalábbis *megszerette a tanulást,*

vagy netán jó szakmája, foglalkozása volt, az hamar megkereste, megtalálta idegen földön is a mindennapi betevő falatot. Aztán a lakást, az autót, s ami még az ember szíve vágya lehet. Akinak nem a tudás, hanem a szórakozás, *a lazítás* volt a fontosabb mindig, az hazájától távol hamar az utcára került, s a nyomor végzett vele.

Nem kell mindig tanulni. Játsszani, szórakozni is nagyon fontos, hogy boldog életet éljünk. (No, meg játszva, szórakozva tanulni is lehet!) De ha tanulsz, akkor tudd: most gyűjtöd össze azokat a milliókat, amelyekből boldog életet teremthetsz magadnak, és azoknak, akiket szeretsz.

A tudásba befektetett pénz fizeti a legnagyobb kamatot.

« *Az
egyikből
tanulhatsz,
a másiktól
felszedsz
fél kilót
a hasadra
vagy a
fenekedre. »*

GRÁDI GERGELY hogyan csináljunk PAVAROTTIT?

Grádi Gergely • GYÖRGYI

Nógrádi Gergely **VAUJ**

ALBERT GYÖRGYI **OKÉ**

ALBERT GYÖRGYI **Miért pont?**

Jakai Mária **Az arany ember**

VUJITY TVRTKO **ANGYALI TÖRTÉNETEK**

VUJITY TVRTKO **TIZENKÉT POKOLI TÖRTÉNET**

Gárdonyi Géza

Egri csillagok

Victor Hugo

A nyomorultak

Jakai Mária

A köszívű ember fia

Charles Dickens

Twist Olivér + Karácsonyi emek

VUJITY TVRTKO FERTŐ

VUJITY TVRTKO **UTOLSÓ POKOLI TÖRTÉNETEK**

VUJITY TVRTKO **ÚJABB POKOLI TÖRTÉNETEK**

VUJITY TVRTKO **POKOLI TÖRTÉNETEK**

POKOLI TÖRTÉNETEK **TVRTKO KÖNYVE**

VUJITY TVRTKO **Angyali történetek**

Charles Dickens

Twist Olivér + Karácsonyi emek

Mikszáth Kálmán

Székéssy Péter + Karácsonyi emek

Csendes tengeren nem lesznek a tengerészek tapasztaltak.

GÁBOR

« *Mindig*

történik

vele valami

szerencsétlenség,

ha elmegy

itthonról! »»

Tuti, hogy nem lesznek! Kis hullámok, semmi égzengés, cápa sehol, szél feszíti a vitorlát, mintha a tihanyi öbölben csobogna csónakunk. Aki ilyen békés vizeken tanulja meg a tengerész-mesterséget, az hazaszalad a mamájához, ha kitör a vihar. De legalábbis telehányja a fedélzetet, hogy finom legyenek.

Amikor a kisebbik fiamat, Bencét, tizenöt éves korában elküldtem egy spanyolországi faluba almát szedni, az anyja nedvesre sírta a zseb-kendőjét. Pláne, mikor megtudta, hogy hazafelé még meg kell látogatnia három barátomat: a szép Carolinát Barcelonában, egy vidám papot a franciaországi Marseille-ben és egy egyetemi tanárt Nizzában. „Hogy képzeled ezt? – pörgött körülöttem életem társa. – Mi lesz az én drága kis gyermekemmel? Tudod, hogy mindig történik vele valami szerencsétlenség, ha elmegy itthonról! Ózdon leesett a

fáról. Szőregen megharapta a kutya. Zánkán meg egy kislány. Szó sem lehet róla, hogy elmenjen Spanyolországba! Nem engedem!”

Ilyenek az anyák. És ez nagyon helyes.

Joggal féltik, óvják gyermekeiket, ameddig csak lehet. Ameddig lehet. Bence egy hónapig volt Spanyolországban. Gyümölcsöt szedett, dolgozott, idegenekkel ismerkedett, alkalmazkodott és túrt. Volt, aki szerette, és volt, aki nem. Volt, aki elvitte szórakozni, és volt, aki hajnali felkeléssel, tűző napon robotolással szívatta. Aztán elindult hazafelé. Vonattal, busszal, stoppal, gyalog.

Carolínát megtalálta Barcelonában. Két percre találkoztak. Akkor Carolina odaadta a lakás kulcsát, ahol Bence aludhatott. Többet nem látták egymást. Bence, kissé nehezen, de a papot is megtalálta Marseille-ben. A tiszteletes úr nudista volt, azaz egészségesnek tartotta, ha az ember otthon vagy a tengerparton meztelen. Bence ebbe is beleszokott.

Nizzába este érkezett. Az egyetemi tanár nem volt otthon. A házmesterné elmondta, hogy a professzor urat börtönbe csukták valami pénzügyi vétség miatt. Nem engedheti be a lakásba Bencét. Más talán az utcán vagy a vasútállomáson aludt volna azon az éjszakán. Bence azonban már túl volt néhány *tengeri viharon*. Az asszonyra mosolygott, megdicsérte a lakás berendezését, és a konyhából beáramló finom illatokat. Egy óra múlva, a finom vacsorát követően fent volt az egyetemi tanár kéglijében, és ott aludt.

Csendes tengeren nem lesznek a tengerészek tapasztaltak.

Évszázadokkal ezelőtt a szakmát tanuló legények három évig vándoroltak Európában, hogy megtanulják mesterségük fortélyait, csak utána lehettek itthon mesterek. S akkor már nemcsak mesterek voltak, hanem „a jég hátán is megélő” férfiak, ahogy mondani szokás.

Kedves Anyukák és Apukák! Ne féltsétek túlságosan a gyermekeiteket, mert a szoknyátok, nadrágotok mellett nemigen tanulja meg, mi az élet. Honnan fogják tudni féltett porontyaitok, hogyan kell idegenek között, nehéz körülmények szorításában is megállni a helyüket? Hogyan kell lehetetlen helyzetekből is kivágni magukat? Hogyan kell

ebédhez jutni, puha ágyban aludni, vagy éppen hazautazni, ha már egy fillérük sincs?

Az élet mindenki számára egy kicsit túlélőtúra. És aki szokott túrázni, azaz nagyobb utakat megtenni a természetben, az tudja, hogy a kiránduláshoz, a túrához tapasztalat kell. Például, hogy ne tévedjünk el, ne essünk le a szikláról, ne találkozzunk vaddisznóval (vagy ha találkozunk, tudjuk, mit kell csinálni), és ne gyújtsuk fel az erdőt egy szalonnasütés során. Tapasztalatot pedig csak túrázás közben szerezhethet az ember.

Bencét tizennégy évesen elvesztettük London belvárosában. (A mi hibánk volt.) Két óra múlva Bence megtalált minket London külvárosában. Aztán bejárta Amerikát, évekig lakott Dél-Afrikában, s amilyen kalandimádó, visszajött Magyarországra.

Ha leteszed a dzsungel közepén, egy hét múlva csenget az ajtódon egy kis majommal a vállán. Ha ledobod ejtőernyővel az Északi-sarkon, másnap Londonból hív, hogy az állatkertben nézzétek meg a pandamacit.

Neked nem kell bejárnod ezt az utat. Elég, ha nem félsz a váratlan helyzetektől, a kihívásoktól, az idegektől, a konfliktusoktól, a problémáktól.

Csendes tengeren nem lesznek a tengerészek tapasztaltak.

«*Az élet
mindenki
számára
egy kicsit
túlélőtúra.*»

A legjobb dolgok az életben nem dolgok.

GÁBOR

Ötéves lehettem, amikor rettenetesen szerettem volna egy sípoló kis gumikutyát, amit a játékbolt polcán megláttam. Biztosan ti is vágyódtatok már teljes szívvel, reszketve valami apróságra: egy játékra, egy ékszerre, egy ruhára, egy elektronikus kütyüre, mobilra, biciklire vagy csak egy csokira? Azt mondtam apámnak, hogy ha megveszi, jó leszek, és mindig a gumikutyával fogok aludni. Ma már tudom, hogy nem a

semmi kis játék hiányzott nekem, hanem a szeretet. Anyám súlyos betegen feküdt a kórházban. Már régen nem altatott el esténként a meséivel.

«*Azt mondtam
apámnak,
hogy ha
megveszi,
jó leszek,
és mindig
a gumikutyával
fogok aludni.*»

Dolgokra vágyunk, ketyeréket, bigyókat, szerken-tyűket vásárolunk. Bármit megadunk egy tárgyért, egy akármiért, ami megtetszik nekünk. Gyűjtünk rá, ajándékba kérjük, róla álmodunk. S amikor megvesszük vagy megkapjuk, boldogok vagyunk, hogy az anyyira kívánt holmi a miénk. Boldogságunk néha egy napig is eltart. Ritkábban egy hétig. Nagyon ritkán egy hónapig. Soha tovább. A vágyott akármicsodát hamarosan félredobjuk, elfelejtjük. Mert a **legjobb dolgok az életben nem dolgok.**

A tanító nénim első osztályban könnyes szemmel megpuszilt, amikor nagy baj történt a családjunkban.

Erre tisztán emlékszem.

Apám egyszer kora reggel kikérdezte a fizikaleckét, pedig nem értett a fizikához. De azt akarta, hogy jól feleljek.

Erre tisztán emlékszem.

Nem voltam igazán ügyes kézilabdás, de egy kapura dobásom után a kapufáról beszédült a labda. Gól! Erre tisztán emlékszem.

Hajnalban rohanok a kis falu vasútállomására, hogy hívjanak mentőt, mert meg akar születni az első fiam. Erre tisztán emlékszem.

A kisebbik fiam tizenhét éves, és egy olyan félórás előadást tart felnőtteknek, hogy a közönségnek tátva marad a szája. Erre emlékszem.

Autók, lakások, bútorok, utazások, karácsonyi ajándékok, és egykor annyira vágyott magnetofonok, komputerek – hol vagytok már?

Sokkal tovább emlékszünk álmaink tárgyánál egy simogatásra, egy jó beszélgetésre, egy családi nyaralásra, egy csókra, egy baráti jótetre, egy kalandos kirándulásra, egy nagy közös ebédre szeretteinkkel, egy születésnapra osztálytársainkkal vagy egy dicséretre, amit a legnehezebb tantárgyunk tanárától kaptunk.

Nagyon szegények voltunk, de apám megvette azt a sípoló gumikutyát. Talán két napig játszottam vele. Fogalmam sincs, hova tűnt. Nem is emlékszem, milyen volt. De arra ma is emlékszem, hogy állok anyám betegágya mellett, és beszélgetek vele. Anyám mosolyog.

A legjobb dolgok az életben nem dolgok.

« Sokkal
tovább
emlékszünk
álmaink
tárgyánál
egy simogatásra,
egy jó
beszélgetésre. »

Meg tudod csinálni! (You can do it!)

« *Az oroszok*

egymást

ölelgették.

Amerika

a képernyők

előtt kővé

dermedve

bámult. »

Ez nem a mi történetünk.

De a világ egyik legszebb története.

A bajnokokat nevelő erdélyi származású tornaedző mesélte el Vujity Tvrtko riporternek.* Mostantól a te történeted is lehet, ha akarod.

Károlyi Béla, aki valaha tornatanár volt a romániai Zsil völgyében található kis faluban, Vulcanban, olimpiai és világbajnok női tornászokat nevelt. Aztán Románia akkori szörnyeteg urai az Amerikai Egyesült Államokba üldözték a zseniális mestert. Először rakodómunkás lett, aztán testnevelő tanár, végül ismét tornászedző.

Amerikának sose volt világhírű női tornászcsapata.

Aztán lett, mert jött Károlyi. Hogyan csinálta? Kemény volt, mint a gyémánt, könyörtelen, mint egy gyomorrontás, és céltudatos, mint tigris az antilopok között. De jöjjön a történet, ahogyan ő elmesélte Vujity Tvrtkónak:

**A beszélgetés a Tizenkét pokoli történet című könyvben jelent meg. Társ szerző: Nógrádi Gergely. (Megafilm, 2000)*

„Az atlantai olimpián az utolsó versenyzőnk következett az utolsó szeren, a szekrényen. Már csak az oroszokkal álltunk versenyben. Ha sikerül az ugrás, és a versenyzőnk legalább 9,75 pontot kap, az amerikai csapat olimpiai bajnok. Láttam, hogy a kis Kerri Strug, akit tulajdonképpen csak tartaléknak vettem be a csapatba, sápadtan, halálra vált arccal jön előre. Aztán nekifut, ugrik, és összecsuklik. Kificamodott a bokája. Az eredményhirdető táblára néztem. Kerri 8,8 pontot kapott. Az oroszok egymást ölegették. Amerika a képernyők előtt kővé dermedve bámult. Minden a kis Kerri második ugrásán múlt volt. Öt perce volt a sérült kislánynak, hogy jelentkezzen az új kísérletre a zsűrinél. A kamera a szüleit mutatta, akik kétségbeesésükben a fejüket fogták. Odarohantam Kerrihez, ölbé kaptam, félrevittem egy tornaszőnyegre, és beszélni kezdtem hozzá.

„Nézz a szemembe, Kerri! – mondtam neki. – Emlékszel a hosszú évekre, amikor éjszakába nyúlóan csináltad a gyakorlatokat, akár ötvenszer is egymás után? Tudod, hogy apád, anyád, és egész Amerika téged néz most, és azt várják, hogy mi fog következni?”

„Miért? – kérdezte a kislány. – Mi fog most következni?”

„A második ugrás” – feleltem.

„Ezzel a lábbal?” – kérdezte.

„Meg tudod csinálni! – mondtam. – *You can do it!* Meg tudod csinálni!”

Tíz másodperccel a jelentkezési idő lejártá előtt feltettem a kezem, és jeleztem a zsűrinek, hogy Kerri vállalja az ugrást.

A kislány elindult. Csak egyetlen mondatot kiáltottam utána angolul: Meg tudod csinálni! Meg tudod csinálni!

Kerri odasántikált az ugráshoz, helyére rántotta sérült bokáját, arca eltorzult a fájdalomtól. Az emberek nem hittek a szemüknek, amikor a kislány nekifutott, ugrott, és megállt, mint a cövek. Egyetlen másodpercig

« *A kislány
elindult.
Csak
egyetlen
mondatot
kiáltottam
utána.* »

állt, aztán összeesett. De ez a másodperc a szabályok szerint elég volt: a gyakorlatot elfogadták. A csarnok zúgott, a zsűri megadta a szükséges pontszámot, és az Amerikai Egyesült Államok női tornászcsapata az olimpiák történetében először olimpiai bajnok lett. Emberfeletti volt, amit Kerri véghezvitt. Kórházba akarták szállítani, de nem engedtem. Kikaptam a kezükből. Ez a kislány megérdemli, hogy a dobogó tetejére álljon – mondtam. Az ölemben vittem fel az éremosztáshoz. Átkarolta a nyakamat, és azt suttogta a fülemben, hogy sérült bokával lehet élni, de az álmaink nélkül nem. Mindketten sírtunk...”

«*Az ölemben
vittem fel
az éremosztáshoz.*»

Meg tudod csinálni!

Mindig erre gondoldj, ha úgy érzed, hogy valamit nem tudsz megcsinálni. Ha meg kell bocsátani valakinek, aki megbántott. Ha ki kell javítani egy érdemjegyet, amit szinte lehetetlennek érzel. Ha meg kell nyerned egy versenyt, ha be kell jutnod egy iskolába, ahova nehéz bejutni, ha meg kell tenned egy hatalmas utat, de már alig bírsz járni. Ha megharagszik rád, akit szeretsz, és te ki akarod békíteni. Ha beteg vagy, és nagyon nehéz, sőt, szenvedéssel teli lehet a gyógyulásod, mindig azt mondd magadnak, amit Károlyi Béla mondott Kerri Strugnak az atlantai olimpia döntőjében: **You can do it! Meg tudod csinálni!**

GÁBOR *1951*

GERGELY *1977*

MONDÁSOK ÁBÉCÉBEN:

A bölcs semmit sem állít, amit nem tud bizonyítani.

Latin közmondás

(56. oldal)

A harag rossz tanácsadó.

Latin, német, magyar közmondás.

(18. oldal)

**A kedves szavak rövidek és könnyen kiejthetőek,
de a visszhangjuk végtelen.**

Teréz anya apáca (1910–1997)

(24. oldal)

**A könyvet mindig ketten alkotják: az író,
aki írta, és az az olvasó, aki olvassa.**

Kosztolányi Dezső magyar író, költő (1885–1936)

(70. oldal)

A legjobb dolgok az életben nem dolgok.

Art Buchwald amerikai író (1925–2007)

(114. oldal)

A másik felet is meg kell hallgatni.

Szent Ágoston (i. e. 354–430)

(14. oldal)

Ami megtörtént, azt meg nem törtéنتté tenni lehetetlen.

Plautus római író (i. e. 250–184)

(30. oldal)

A mosoly olyan görbe, amely mindent kiegyenesít.

Phyllis Diller, amerikai színésznő (1917–)

(78. oldal)

**A sikeres, boldog ember az, aki reggel felkel, este lefekszik,
és közben azt csinálja, amihez kedve van.**

Bob Dylan amerikai énekes (1941–)

(98. oldal)

A szó elrepül, az írás megmarad.

Latin közmondás

(58. oldal)

A televízió a szem rágógumija.

Frank Lloyd Wright amerikai építész (1867–1959)

(72. oldal)

A tett halála az okoskodás.

Madách Imre magyar író (1823–1864)

(92. oldal)

**A túlélés alapvető kulcsa mindenféle helyzetben az,
hogy soha ne nézz ki kajának.**

Egy erdőőr a Great Smoky Mountains Nemzeti Parkból

(88. oldal)

A türelem keserű, de a gyümölcse édes.

Jean-Jacques Rousseau francia író-filozófus (1712–1778)

(96. oldal)

A zseni egy százalék ihlet és kilencvenkilenc százalék veríték.

Thomas Alva Edison feltaláló (1847–1931)

(104. oldal)

Az egyetlen dolog, amitől félnünk kell, az maga a félelem.

Franklin Delano Rooseveltt amerikai politikus (1882–1945)

(42. oldal)

Az egyetlen igazi hiba az, amiből semmit sem tanulunk.

John Powell pap, író (1925–)

(44. oldal)

Az éhség a legjobb szakács.

Freidank német költő (12. század – 13. század)

(66. oldal)

Az idő mindent megszépít.

Szólásmondás (Több szerző írt hasonlót Senecától Petőfiig.)

(80. oldal)

Az önuralom a legnagyobb uralom.

Seneca római filozófus, író (i. e. 4 körül – i. sz. 65)

(38. oldal)

Bajban ismered meg az igaz barátot.

Angol közmondás, de sok szerző megírta Euripidésztől (görög tragédiaköltő, i. e. 485? – 406) Ovidiusig (római költő i. e. 43 – i. sz. 17)

(10. oldal)

Barátod az az ember, aki mindent tud rólad, és mégis szeret.

Elbert Hubbard amerikai író (1856–1915)

(36. oldal)

Csendes tengeren nem lesznek a tengerészek tapasztaltak.

Afrikai mondás

(110. oldal)

Ha az ember a fejébe önti pénztárcáját, azt senki nem veheti el tőle. A tudásba befektetett pénz fizeti a legnagyobb kamatot.

Benjamin Franklin amerikai tudós, politikus (1706–1790)

(106. oldal)

Ha azt akarod, hogy szeressenek, te is szeress.

Seneca római filozófus, író (i. e. 4 körül – i. sz. 65)

(8. oldal)

Ha ezt el tudod olvasni, köszönd meg egy tanárnak.

Bárdos Lajos magyar zeneszerző (1899–1986)

(68. oldal)

Ha nincs válasz, az is válasz.

Német közmondás.

(16. oldal)

Hangosan dicsérj – halkán dorgálj!

II. (Nagy) Katalin orosz cárnő (1729–1796)

(26. oldal)

Javításra idődet ne sajnáld. A javítás is alkotás.

Gárdonyi Géza író (1863–1922)

(52. oldal)

Jól csak a szívével lát az ember.

Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.

Antoine de Saint-Exupéry francia író, pilóta (1900–1944)

(32. oldal)

Képes vagy rá, ha úgy gondolod.

Buddha vallásalapító (i. e. 563–483)

(84. oldal)

**Ki a gazdag? Akinek kevés van és megelégszik vele,
az gazdagabb, mint akinek sok van, és még többet akar.**

Charles Caleb Colton angol lelkész, író (1780–1832)

(62. oldal)

Legjobban lakva ismerni meg egymást.

Német és ír közmondás

(20. oldal)

Meg tudod csinálni!

Károlyi Béla román-amerikai sportember (1942–)

(116. oldal)

Mindenki tévedhet, de csak az ostoba ragaszkodik a tévedéséhez.

Cicero római szónok, író (i.e.106–43)

(50. oldal)

Nem az a fontos, hogy honnan jössz, hanem az, hogy hova mész.

Illyés Gyula magyar író, költő (1902–1983)

(100. oldal)

Nem minden kutya harap, csak mert az egyik megharapott.

(60. oldal)

Nincsenek csúnya lányok, csak lusták!

Helena Rubinstein

lengyel-amerikai üzletasszony (1870–1965)

(76. oldal)

Semmi sem különösen nehéz, ha kis munkákra osztod.

Henry Ford amerikai üzletember (1863–1947)

(102. oldal)

Tovább tart összeragasztani, mint eltörni egy vázát.

Arthur Bloch: Murphy törvénykönyve

(12. oldal)

Vannak, akik mindig morognak, hogy a rózsáknak töviseik vannak.

Én hálás vagyok, hogy a tövisek felett ragyog a rózsabimbó.

Alphonse Karr francia író-újságíró (1808–1890)

(54. oldal)

Vétkesek közt cinkos, aki néma.

Babits Mihály magyar költő, író (1883–1941)

(46. oldal)

Nógrádi Gergely író (1971–) művei

(Szerzőként, társszerzőként)

Vau! ifjúsági regény, 2004

Nyau! ifjúsági regény, 2010

Györgyi, memoár, 2008

Tizenkét pokoli történet, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2000

Újabb pokoli történetek, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2001

Utolsó pokoli történetek, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2002

Pokoli történetek – Különkiadás, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2003

Hogyan csináljunk Pavarottit?, szakkönyv, 2004

Angyali történetek, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2004

Miért pont én? önéletrajz (Albert Györgyivel), 2005

Tvrtko könyve, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2005

Coccolino, mesekönyv, 2005

Bye-bye háj, életmódkönyv, 2005

Pokoli történetek, válogatás, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2006

Miért pont ők? Önéletrajz (Albert Györgyivel), 2007

Pokoljárás, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2007

Mezítláb – Rúzsza Magdi, 2007

Angyali történetek, válogatás, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2008

Fertő, riportkötet (Vujity Tvrtkóval), 2008

Menekülés a pokolból (Vujity Tvrtkóval), 2009

Klasszikusok újramesélve sorozat:

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai, 2008

Gárdonyi Géza: Egri csillagok, 2008

Jókai Mór: Az arany ember, 2008

Victor Hugo: A nyomorultak, 2009

Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője, Beszterce ostroma, 2009

Charles Dickens: Twist Olivér, Karácsonyi ének, 2009

www.nogradigergely.hu * www.klasszikusok.com

Nógrádi Gábor író (1947–) művei

Gyerekrablás a Palánk utcában, ifjúsági regény, 1984
Hecseki és a kedves betörők, ifjúsági regény, 1986
Segítség, ember! vidám írások az állatokról, 1989
A mi Kinizsink, ifjúsági regény, 1990
Hogyan neveljünk...?, vidám írások, 1995
Galambnagyamama, mesék gyerekeknek és felnőtteknek, 1996
Mit jelent? verses képeskönyv a piktogramokról, 1997
PetePite, ifjúsági regény, 2000
(Az év gyermekkönyve 2000 * Nemzetközi IBBY díj 2002)
Az anyu én vagyok, ifjúsági regény, 2002
A pénz nem a fákon nő! ifjúsági ismeretterjesztő, 2003
Gyerünk haza! ifjúsági regény, 2004
Édes Munyimunyi, ifjúsági regény, 2005
Nézz rám, Mami!, ifjúsági regény, 2005
A bátyám zseni!, ifjúsági regény, 2006
Az öcsém zseni, ifjúsági regény, 2009
Marcsi öröksége, ifjúsági regény, 2007
Marcsi visszavág, ifjúsági regény, Móra, 2008
Vigyázz, hogy sose érjen baj! 1–2., felvilágosító könyv, 2007–2008
Ide nekem a címlapot is! szakkönyv, 2004
Kéthátú életünkben, versek, 1973
Alagsori zsoltárok, versek, 1979
Itt éltünk köztetek! versek Anna Moll álnéven, 1990
Ki érti ezt? versek, 2005
Nógrádi Gábor versei 1965–2005, összegyűjtött versek, 2008

Filmek: Gyerekrablás a Palánk utcában, 1984; Sose halunk meg, 1993; Hyppolit, 1989; Patika, 1994; Meseautó, 2000; Csocsó, avagy éljen május elseje, 2003; Egy szoknya, egy nadrág, 2006

www.nogradi.hu * www.presskontakt.hu

Szöveg © Nógrádi Gábor, Nógrádi Gergely 2010

© Presskontakt Bt. Petepite Kiadó 2010

Borító © Pikler Katalin 2010

www.nogradi.hu

Postacím: Presskontakt Bt. 1595 Budapest, Pf. 442

Felelős kiadó a Presskontakt Bt. ügyvezetője

Lektor: Tarján Tamás

E-mail: info@presskontakt.hu

ISBN 978-963-9503-25-0

Szöveggondozás: By Design Grafikai Stúdió

Megjelent 8 (A/5) terjedelemben

A könyv a debreceni Kinizsi Nyomdában készült

Felelős vezető: Bördős János ügyvezető igazgató